

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060202

DOM
2017-01-26
Stockholm

Mål nr
M 1538-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2016-02-02 i mål nr M 3829-14, se bilaga A

KLAGANDE

Dansholmen AB, 556813-0594
Fiskebäcks Hamn 16
426 58 Västra Frölunda

Ombud: RE

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg

2. Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs kommun
Miljöförvaltningen
Box 7012
402 31 Göteborg

3. Fiskebäcks Fiskehamnsförening u.p.a, 757200-5549
c/o GB

Ombud för 3: Advokaten AH och biträdande juristen AM

SAKEN

Ansökan om tillstånd att anlägga hamn för fritidsbåtar samt återvinning av muddermassor i Fiskebäck, Göteborgs kommun

Dok.Id 1309522

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Med upphävande av punkt 1 i mark- och miljödomstolens dom lämnar Mark- och miljööverdomstolen Dansholmen AB tillstånd enligt miljöbalken till att på fastigheten C

- muddra en bottenyta om ca 2 500 kvadratmeter,
- anlägga en strandskoning,
- lägga upp muddermassorna innanför strandskoningen,
- anlägga två flytbryggor samt
- utföra erforderliga anläggningsarbeten i vattenområdet för flytbryggorna.

2. För det genom denna dom lämnade tillståndet ska gälla följande villkor:

- a) Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Dansholmen AB har angett i sin ansökan med kompletteringar och i övrigt åtagit sig i målet.
- b) Arbetena ska bedrivas så att grumling av vatten och annan föroreningspåverkan undviks så långt möjligt.
- c) Arbeten i vatten som medför grumling får endast ske under perioden 1 oktober–31 mars. Tillsynsmyndigheten får medge vissa lokalt grumlande arbeten även under andra tider på året.
- d) Muddermassorna som läggs upp innanför strandskoningen ska inkapslas på sådant sätt att dagvatten, nederbörd samt grund- och ytvatten inte transporteras genom de upplagda massorna och orsakar urlakning och/eller spridning av föroreningar i bygg- och driftskede. Utformning av konstruktion för inkapsling ska göras i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan utfyllnad med muddermassor påbörjas. Förslag på utformning ska ges in till tillsynsmyndigheten senast åtta veckor innan utfyllnad planeras att påbörjas.
- e) Innan överskottsvatten från de återvunna muddermassorna pumpas och släpps till hamnbassängen ska rening och kontroll ske så att föroreningar inte återförs. Rening ska ske till den nivå som Havs- och vattenmyndigheten anger som riktvärden för spolplattor avseende båtbottentvättning av fritidsbåtar enligt följande:

Koppar	0,8 mg/l
Koppar filtrerat	0,4 mg/l
Zink	2,0 mg/l
Zink filtrerat	1,0 mg/l
TBT	200 ng/l
Irgarol	0,8 µg/l

- f) Mark- och miljööverdomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att fastställa de ytterligare skyddsåtgärder gällande återanvändning av muddermassor som kan behövas.
- g) Om Dansholmen AB och tillsynsmyndigheten inte kan enas om utförande gällande återanvändning av muddermassor kan någon av dem hänskjuta frågan till mark- och miljödomstolen för avgörande.
- h) Ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan arbetena startar. Förslag på kontrollprogram ska ges in till tillsynsmyndigheten senast fyra veckor innan arbetena planeras att påbörjas.
- i) Dansholmen AB ska betala fiskeavgift om 17 100 kr för muddringen om den utförs 2017. Vid senare utförd muddring ska beloppet räknas upp med fyra procent per år med 2017 som basår. Samma belopp med motsvarande uppräknings ska betalas för varje enskild muddring som kan komma att behöva utföras i framtiden, inklusive underhållsmuddring.
- j) De nya anläggningarna i vattenområdet ska rapporteras till Sjöfartsverket för uppdatering av sjökort.

3. Arbetena ska vara utförda inom 5 år från det att domen har vunnit laga kraft.

4. Anspråk i anledning av oförutsedd skada ska framställas inom 5 år från arbetstidens utgång.

5. Dansholmen AB ska betala ersättning för rättegångskostnad till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med 4 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Dansholmen AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska bifalla tillståndsansökan. Bolaget har yrkat att följande villkor ska gälla för tillståndet:

1. Verksamheten ska utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angetts i ansökan med kompletteringar eller vad sökanden i övrigt uppgett i målet.
2. Ett egenkontrollprogram för mätning av turbitet (att användas i samband med grumlande arbeten) ska upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten senast 2 veckor innan start av entreprenaden.
3. Arbetena ska bedrivas så att grumling av vattnet och annan föroreningspåverkan undviks så långt som möjligt.
4. Grumlande arbeten i vatten får endast ske under perioden från 1 oktober till 31 mars.
5. Fiskeavgift betalas enligt beräkning i miljökonsekvensbeskrivningen för varje enskild muddring med en prisstegring om 4 procent per år (även gällande för underhållsmuddringar).
6. Muddermassorna ska inkapslas på ett sådant sätt att dagvatten, nederbörd eller grund- och ytvatten inte transporteras genom de upplagda massorna och orsakar urlakning och/eller spridning av sedimenten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) har tillstyrkt ansökan, under förutsättning att släntstabiliteten inte påverkas negativt av åtgärderna och att de yrkanden om villkor som länsstyrelsen framfört beaktas enligt följande:

- De skyddsåtgärder som redovisats i ansökan och MKB ska genomföras.
- Arbeten ska bedrivas så att grumling av vattnet och annan föroreningspåverkan undviks så långt som möjligt.
- Arbeten i vatten får endast ske under perioden 1 oktober till 31 mars. Icke grumlande arbeten i vatten kan dock medges under andra tider efter godkännande av tillsynsmyndigheten.

- En fiskeavgift enligt sökandes förslag, där fiskeavgift även kommer att betalas vid framtida underhållsmuddringar, ska fastställas.
- Om överskottsvatten från de återvunna muddermassorna ska läns pumpas och släppas till hamnbassängen ska rening och kontroll ske innan utsläpp så att föroreningar inte återförs. Rening bör ske till den föroreningsnivå som anges i de riktvärden för spolplattor som framgår av Havs- och vattenmyndighetens rapport 2012:10, reviderad 2015, Båtbottentvättning av fritidsbåtar.
- Ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan arbetena startar. Förslag på kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast 2 månader innan arbetena planerar att påbörjas.
- Innan utfyllnad med muddermassor kan påbörjas ska en utredning tas fram som visar hur eventuell konstruktion och utfyllnad med muddermassor ska genomföras. Utredningen ska också visa hur det säkerställs att hanteringen och konstruktionen inte medför urlakning och spridning av föroreningar i bygg- och driftskede.
- Om bolaget och tillsynsmyndigheten inte kan enas om utförandet gällande återanvändning av muddermassor kan någon av dem hänskjuta frågan till mark- och miljödomstolen för avgörande.
- Domstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att fastställa skyddsåtgärder gällande återanvändning av muddermassor.

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs kommun (miljö- och klimatnämnden) har tillstyrkt ansökan.

Fiskebäcks Fiskehamnsförening (fiskehamnsföreningen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Dansholmen AB har hänvisat till vad bolaget anförde i mark- och miljödomstolen samt tillagt i huvudsak följande: Med hänsyn till att tillståndsansökan rör en mycket enkel fritidsbåtshamn med endast två flytbryggor utgick bolaget ifrån att det geotekniska underlaget som hade presenterats var tillräckligt. Bolaget har nu efter mark- och miljödomstolens dom inhämtat ett sakkunnigutlåtande från ÅF Consult som

utarbetats av ES. Han ansvarade tidigare för stabilitetsfrågor inom Göteborgs kommun och den geotekniska utredningen för terminalen och den intilliggande tillfartsvägen utfördes 2006 under hans ledning. Det nu åberopade sakkunnigutlåtandet visar att varken den planerade muddringen eller den planerade uppläggningsen av muddermassor kommer att påverka omgivningen. Beträffande frågan om en framtida eventuell utveckling av Fiskebäcks fiskehamn genom bl.a. en fördjupning av hamnen, är det med utgångspunkt i bl.a. miljömässiga, logistiska och politiska skäl inte sannolikt att det utvecklas i den riktning som fiskehamnsföreningen önskar. Skulle det trots allt bli så, vilket bolaget inte motsätter sig, kommer det att ta mycket lång tid med hänsyn till det utredningsarbete och de tillstånd som krävs för detta. Bolagets ansökan gäller en enklare hamn för fritidsbåtar med två flytbryggor som kan flyttas om/när fiskehamnen eventuellt kan komma att byggas ut. Bolagets arrendetid avseende vattenområdet i Dansholmsviken hindrar inte ett sådant arrangemang. Bolaget har föreslagit ett antal villkor och anser att i de fall länsstyrelsens förslag till villkor avviker från dessa är de onödigt långtgående.

Fiskehamnsföreningen har hänvisat till vad föreningen anförde i mark- och miljödomstolen samt tillagt i huvudsak följande: Föreningen och yrkesfisket i Fiskebäcks hamn skulle påverkas påtagligt av en nybyggnation av den aktuella småbåtshamnen. Den planerade verksamheten kommer att innebära en olägenhet vid anläggandet av fiskehamnsföreningens planerade pir eftersom den nya pirens sträckning inte går att kombinera med småbåtshamnen. Föreningen avser att inom kort ansöka om tillstånd för muddring av inseglingsträskan till Fiskebäcks hamn. Syftet är fördjupning av farleden från 5,5 meter till 8 meter, vilket skulle leda till att alla fiskebåtar med Fiskebäcks hamn som hemmahamn skulle komma in i hamnen. Den ökade båttrafiken i Fiskebäcks hamn som den planerade småbåtshamnen skulle innebära kommer att medföra påtagliga störningar för de muddringsarbeten föreningen planerar att utföra. Arbetet med fördjupningen av hamnen är nära förestående. Kommunfullmäktige i Göteborgs kommun har beslutat att ge kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en behovsanalys, en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning och en kostnadskalkyl för muddring.

Länsstyrelsen har anfört bl.a. följande: Länsstyrelsen tillstyrker ansökan under förutsättning att länsstyrelsens förslag till villkor beaktas. Det är inte miljömässigt acceptabelt att överskottsvatten pumpas ut utan rening. Eftersom det inte bara är turbiteten som ska ingå i kontrollprogrammet är två veckor för kort tid för att upprätta detta, tiden bör bestämmas till två månader. I fråga om nyttiggörandet av muddermassorna finns inte tillräckligt underlag för att bedöma att konstruktionen blir tät, vilket är anledningen till att länsstyrelsen föreslår ett utredningsvillkor och delegation till tillsynsmyndigheten. Om sökanden och länsstyrelsen inte kommer överens föreslås att frågan kan hänskjutas till domstolen för prövning. Länsstyrelsen anser i likhet med miljö- och klimatnämnden att det är Havs- och vattenmyndighetens riktvärden som bör tillämpas för villkor om rening av överskottsvatten.

Miljö- och klimatnämnden har anfört bl.a. följande: Nämnden är positiv till att en småbåtshamn anläggs. Det finns ett behov av båtplatser och den valda platsen är lämplig. Nämnden delar länsstyrelsens uppfattning att det ska finnas ett utredningsvillkor avseende nyttiggörande av muddermassor. För att undvika återförsel av förorenat vatten när muddermassorna tas bort får överskottsvattnet inte pumpas ut orenat. Rening bör ske till de riktvärden för spolplattor som framgår av Havs- och vattenmyndighetens rapport 2012:10, reviderad 2015, Båtbottentvättning av fritidsbåtar.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har hållit huvudförhandling med syn i målet.

Inledningsvis instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att bolaget har erforderlig rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas.

Mark- och miljödomstolen har avslagit ansökan med skälet att bolaget inte med tillräcklig säkerhet har kunnat visa att den ansökta muddringen och uppläggningsen av muddermassor i Dansholmsviken är möjlig utan att släntstabiliteten i området riskerar att påverkas bl.a. avseende den intilliggande tillfartsvägen till hamnen.

Bolaget har beträffande släntstabiliteten i området där småbåtshamnen avses placeras kompletterat materialet genom att i Mark- och miljööverdomstolen ge in ett sakkunnigutlåtande från ÅF Consult beträffande de geotekniska förutsättningarna för muddring och utfyllnad. Mark- och miljööverdomstolen anser att underlaget nu är tillräckligt för att kunna bedöma de geotekniska förhållandena på platsen. Av utlåtandet framgår att stabiliteten är tillfredsställande och att den strandskoning som ansökan omfattar är kraftigt dimensionerad och inte bedöms påverkas av muddringen och av att muddermassor läggs upp innanför skoningen. Därmed är det utrett att stabilitetsförhållandena i området är tillräckliga och inte utgör något hinder mot att meddela tillstånd för sökt verksamhet.

Fiskehamnsföreningen har anfört att såväl föreningen som yrkesfisket i Fiskebäcks hamn skulle påverkas påtagligt om bolaget fick sökt tillstånd eftersom den planerade verksamheten skulle innebära en olägenhet vid anläggandet av fiskehamnsföreningens planerade pir. Det som föreningen har åberopat till stöd för sitt påstående att den inom kort avser att ansöka om tillstånd för muddring av inseglingsrännan till Fiskebäcks hamn visar inte att detta kan förväntas inom en snar framtid. Det som framkommit är att kommunen har beslutat att genomföra en behovsanalys, en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning och en kostnadskalkyl för muddring.

I 11 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att en vattenverksamhet ska utföras så att den inte försvårar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna eller enskilda ändamål av vikt. Eftersom den småbåtshamn som ansökan avser har ett begränsat vattendjup kommer den endast att kunna trafikeras av mindre fritidsbåtar. En utbyggnad av fiskehamnen bör därför kunna anpassas så att en passage för dessa båtar blir möjlig. Bolaget har dessutom angett att de två flytbryggorna kan flyttas om/när fiskehamnen eventuellt kan komma att byggas ut och att bolagets arrendetid avseende vattenområdet i Dansholmsviken inte hindrar ett sådant arrangemang. Det har således inte framkommit i målet att den vattenverksamhet som ansökan gäller skulle försvåra den eventuella utbyggnad av hamnen som fiskehamnsföreningen vill få till stånd på sådant sätt att det skulle strida mot

bestämmelsen i 11 kap. 7 § eller i övrigt utgöra något hinder mot att meddela tillstånd för sökt verksamhet.

När det gäller verksamhetens lokalisering är det endast fiskehamnsföreningen som har haft invändningar. Platsen får anses lämplig och lokaliseringen strider inte mot gällande detaljplan som anger att området är avsett för hamnverksamhet. Kostnaden för projektet har i ansökan beräknats bli 4 miljoner kr varav kostnad för anläggande av strandskoning och flytbryggor avser en fjärdedel vardera och resterande del avser kostnad för muddring och utfyllnad samt deponi av överskottsvolymer av muddermassor. Verksamheten kommer att tillskapa cirka 60 båtplatser och utredningen i målet visar att det finns ett behov av fritidsbåtplatser i Göteborgs-området. Den ansökta verksamheten uppfyller därmed kraven såväl i 2 kap. 6 § som i 11 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen och miljö- och klimatnämnden har båda tillstyrkt att tillstånd beviljas för den sökta verksamheten med vissa krav på villkor. När det gäller ansökan om tillstånd för muddring och uppläggning av muddermassorna innanför strandskoningen har båda angett att detta inte får leda till att föroreningar från muddermassorna återförs till hamnbassängen. Bolaget har angett att muddermassorna ska inkapslas på ett sådant sätt att dagvatten, nederbörd eller grund- och ytvatten inte kommer att transporteras genom de upplagda massorna och orsaka urlakning eller spridning av sedimenten och även föreslagit ett villkor i enlighet med detta. Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet, har ifrågasatt om det finns tillräckligt underlag för att bedöma att konstruktionen blir tät och föreslagit ett utredningsvillkor och delegation till tillsynsmyndigheten med möjlighet, om sökanden och länsstyrelsen inte kommer överens, att frågan kan hänskjutas till domstolen för prövning. Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsens uppfattning och det finns därför skäl att göra ett tillägg i det av bolaget föreslagna villkoret om att utformning av konstruktion för inkapsling ska göras i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan utfyllnad med muddermassor påbörjas. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att länsstyrelsen behöver en viss tid för detta varför ett förslag på utformning ska ges in till tillsynsmyndigheten senast åtta veckor innan utfyllnad planeras att påbörjas.

Vidare har både länsstyrelsen och miljö- och klimatnämnden anfört att överskottsvatten från muddermassorna under anläggningsfasen bör renas innan det pumpas tillbaka till recipienten och att rening bör ske till den föroreningsnivå som anges i de riktvärden för spolplattor som framgår av Havs- och vattenmyndighetens rapport 2012:10, reviderad 2015, Båtbottentvättning av fritidsbåtar. Mark- och miljööverdomstolen delar bedömningen att överskottsvattnet bör renas i föreslagen grad innan det återförs eftersom området tidigare har använts som deponi och att förhöjda halter av föroreningar har uppmätts. Det kan konstateras att länsstyrelsen i yttrande till mark- och miljödomstolen har angett att föroreningshalten i sedimenten tillåter användning för konstruktionsändamål. Föroreningshalterna är således inte så höga att de utgör hinder för att meddela tillstånd om det samtidigt föreskrivs ett villkor om krav på rening tillsammans med krav på inkapsling.

När det gäller frågan om under vilken tid på året som grumlande arbeten i vatten ska få utföras är bolaget och länsstyrelsen överens om att sådana arbeten får utföras endast under perioden från 1 oktober till 31 mars. Länsstyrelsen vill dock att villkoret ska utformas så att arbeten i vatten endast får utföras under angiven tid men att icke grumlande arbeten i vatten kan medges under andra tider efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Mark- och miljööverdomstolen instämmer i bedömningen att arbeten i vatten som medför grumling ska få utföras endast från 1 oktober till och med 31 mars. Det kan finnas behov för bolaget att utföra vissa arbeten i vattnet som inte är grumlande även under annan tid på året och då finns det inte tillräckligt starka skäl för att föreskriva att dessa arbeten ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Det kan framför allt gälla utläggandet av flytbryggorna. En del i detta arbete som då kan medföra viss lokal grumling är utläggandet av förankringsblocken för bryggorna. Tillsynsmyndigheten bör därför ges möjlighet att tillåta sådana arbeten med begränsad lokal grumling även under andra tider på året. Villkoret bör därför utformas i enlighet med detta.

Eftersom ytterligare försiktighetsmått kan komma att behövas avseende återanvändning av muddermassor bör, som länsstyrelsen föreslagit, överlåtas till tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva sådana. Det är även lämpligt att ange att om Dansholmen AB och tillsynsmyndigheten inte kan enas om utförande gällande

återanvändning av muddermassor kan någon av dem hänskjuta frågan till mark- och miljödomstolen för avgörande.

Ett kontrollprogram ska upprättas för verksamheten i samråd med tillsynsmyndigheten och bolaget har föreslagit att detta ska avse mätning av turbiditet att användas i samband med grumlande arbeten och ges in till tillsynsmyndigheten senast två veckor innan start av entreprenaden. Länsstyrelsen har anfört att ett kontrollprogram ska avse fler förhållanden än mätning av turbiditet och att länsstyrelsen behöver mer tid än två veckor för att gå igenom detta varför förslag på kontrollprogram bör ges in till länsstyrelsen två månader innan arbetena påbörjas. Mark- och miljööverdomstolen delar länsstyrelsen uppfattning att kontrollprogrammet ska omfatta mer än mätning av turbiditet och att två veckor är för kort tid för länsstyrelsen att gå igenom och kunna godkänna detta. Villkoret bör därför utformas så att ett kontrollprogram ska upprättas i samråd med och godkännas av tillsynsmyndigheten innan arbetena påbörjas och att förslag på kontrollprogram ska ges in till tillsynsmyndigheten senast fyra veckor innan arbetena planeras att påbörjas.

Bolaget har föreslagit att fiskeavgift ska betalas enligt beräkning i miljökonsekvensbeskrivningen för varje enskild muddring med en prisstegring om fyra procent per år (även gällande för underhållsmuddringar) vilket innebär ett belopp som år 2012 angavs till 14 055 kr. Länsstyrelsen har tillstyrkt att fiskeavgift bestäms på detta sätt.

Enligt 11 kap. 8 § tredje stycket miljöbalken och 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet kan fiskeavgiften bestämmas som engångsbelopp. I detta fall är det lämpligt att bestämma ett engångsbelopp för muddringen samt att motsvarande belopp uppräknat med fyra procent per år ska betalas för varje muddring som kan komma att behövas i framtiden. Eftersom den i miljökonsekvensbeskrivningen beräknade fiskeavgiften 14 055 kr avsåg år 2012 ska beloppet uppräknat med fyra procent per år fastställas till 17 100 kr för den muddring som anges i tillståndet om den utförs under 2017 och om den utförs senare ska uppräknning av beloppet göras på samma sätt.

Med den utformning av villkor som angetts kan tillstånd för sökt verksamhet beviljas på sätt som framgår av domslutet.

Den tid inom vilken arbetena ska vara utförda ska bestämmas till fem år från det att domen har vunnit laga kraft. Tiden inom vilken anspråk i anledning av oförutsedda skador får framställas ska bestämmas till fem år från arbetstidens utgång.

Bolaget ska åläggas att betala de rättegångskostnader som länsstyrelsen har yrkat.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2017-02-23

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Roger Wikström, referent, tekniska rådet Dag Ygland samt hovrättsrådet Ulf Wickström.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-02-02
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 3829-14

SÖKANDE

Dansholmen AB, 556813-0594
Fiskebäcks Hamn 16
426 58 Västra Frölunda

Ombud: RE

SAKEN

Ansökan om tillstånd att anlägga enklare hamn för fritidsbåtar samt återvinning av muddermassor i Fiskebäck, Göteborgs kommun

Avrinningsområde: 004 N: 6393376 E: 312554

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår Dansholmen AB:s tillståndsansökan.
 2. Miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.
 3. Dansholmen AB ska betala ersättning för rättegångskostnad till Länsstyrelsen i Västra Götalands län med 8 800 kronor jämte ränta enligt lag.
 4. Mark- och miljödomstolen ogillar Dansholmen AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnad.
 5. Mark- och miljödomstolen ogillar Fiskebäcks Fiskehamnsförenings yrkande om ersättning för rättegångskostnad.
 6. Prövningsavgiften fastställs slutligt till 15 000 kronor. Avgiften är betald.
-

Dok.Id 290242

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00 -

ANSÖKAN

Dansholmen AB har dels ansökt om tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap 9 § miljöbalken, i syfte att anlägga en enklare fritidsbåtshamn på del av fastigheten C i Göteborgs kommun Västra Götalands län och dels om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap 6b § Miljöbalken, i syfte att återvinna och nyttiggöra muddermassor som utfyllnad i anläggningsändamål på samma fastighet.

Dansholmen AB har vidare yrkat att Mark och Miljödomstolen:

1. Fastställer att arbetena skall vara utförda senast fem år från det att domen har vunnit laga kraft, och
2. Beslutar att tiden för anmälan om anspråk på ersättning för oförutsedd skada är fem år, räknat från utgången av arbetstiden angiven ovan, och
3. Godkänner den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen, samt
4. Medger vattenverksamhet samt miljöfarlig verksamhet såsom beskriven i föreliggande underlag jämte bilagor.

Dansholmen AB har slutligen yrkat att, om Mark och Miljödomstolen ej skulle finna den miljöfarliga verksamheten tillåtlig, att rätten enbart skall besluta om vattenverksamheten.

Dansholmen AB har redovisat sin ansökan, så som den slutligen utformats, i huvudsak enligt följande.

Bakgrund & Orientering*Sammanfattande beskrivning av planerad verksamhet*

I Fiskebäck har det bedrivits fiskehamnverksamhet sedan 1932. Fiskebäcks Båtförening bildades i början av 60-talet för att tillvarata fritidsbåtägarnas intressen och sköta småbåtshamnen som angränsar till fiskehamnen.

Sökanden avser att, på del av fastigheten C i Göteborgs kommun Västra Götalands län, anlägga en enklare hamn för fritidsbåtar, bestående av två flytande bryggor vilka kommer rymma cirka 60 båtar med en längd om upp till

cirka 6 meter. Verksamheten planeras i ett område som redan idag är kraftigt påverkat av omkringliggande hamnverksamhet inkluderande verksamhet för mindre fritidsbåtar i Fiskebäcks hamn. För att hamnen skall kunna komma till stånd, och på ett säkert sätt kunna användas, måste muddring genomföras i syfte att skapa cirka 1,5 meter vattendjup vid medelvatten.

För att göra området kring hamnen mer attraktivt för båtägarna och även för det rörliga friluftslivet, avser sökanden att fylla ut området vid de planerade bryggornas landfäste, så att det kommer i nivå med närliggande gata och övriga ytor i området.

Sökanden avser att använda muddermassor för utfyllnaden, och på så sätt återvinna/nyttiggöra dem.

För att muddermassorna effektivt skall kunna återvinnas/nyttiggöras, måste en ny strandskoning skapas av sprängsten, innanför vilken muddermassorna läggs. De massor som inte får plats innanför strandskoningen kommer att skickas till deponi.

Lokalisering

Planerad verksamhet rör del av fastigheten C i Göteborgs kommun, Västra Götalands län. Samma fastighet hyser idag både fiskehamnen samt befintligt hamn för fritidsbåtar. Verksamhetsområdet begränsas i syd av Dansholmen, i nord av Fiskebäckshamnens industriområde samt i öster av Sjöbackens rekreationsområde. Området kallas framgent för Dansholmsviken. Vattenområdet som berörs är Asperöfjorden (EU_CD: SE573860-115000).

Rådighet

Sökanden har rådighet över vattenområdet för planerad verksamhet enligt nu förtydligat arrendeavtal (Bilaga 1 till aktilaga 39).

Samhällsnyttan med planerad verksamhet

Samhällsnyttan av planerad verksamhet består i att ytterligare cirka 60 båtplatser för fritidsbåtar skapas i Göteborgsregionen. Det finns ett eftersatt behov att öka antalet

båtplatser i Göteborgsregionen, och detta har diskuterats frekvent både i media och på politisk nivå (Bilaga 3 till ansökan; MKB).

Det rörliga friluftslivet kommer att gynnas av planerad verksamhet. 60 båtplatser skapas i Göteborgs-regionen, och således kommer fler medborgare att kunna ta del av ”båtlivet”. Detta kommer också gagna näringen i Göteborgs skärgård, i och med att fler kommer kunna ta egen båt till öarna. Även näringen i Fiskebäck kommer gagnas av ytterligare aktivitet i området.

Indirekt gagn kommer från att sökanden också kommer ta ansvar för områdets skötsel av grönytor, och på så sätt skapas en naturlig bryggning mellan natur- och rekreationsområdet Sjöbacken och yrkeshamnverksamheten i Fiskebäck.

Verksamhetsområdet står idag för fäbrot och har blivit ett område där avfall olovligt dumpas. Ansvaret för renhållning och underhåll flyttas från Göteborgs stad till sökanden.

Nuvarande förhållanden

Nuvarande förhållanden beskrivs i detalj i MKB (Bilaga 3 till ansökan), och sammanfattas nedan.

Beskrivning av verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet begränsas i syd av Dansholmen, i nord av Fiskebäckshamnens industriområde samt i öster av Sjöbackens rekreationsområde. Området kallas framgent för Dansholmsviken.

Dansholmen är en naturlig höjd med berg i dagern och vindpinade träd. Huruvida dans någonsin skett på holmen är oklart, men dagens användning av området är rekreation: promenader, solbad och grillning sommartid. På Dansholmens norra sida finns en mindre brygga vid vilken några fritidsbåtar haft båtplats i cirka 45-50 år. Bryggan tillkom i samband med att området Sjöbacken anlades i slutet av 60-talet. Bryggan är i dåligt skick, men visar ändå tydligt att Dansholmsviken ingalunda är orörd av människan.

Den del av Fiskebäckshamnens verksamhet som ligger närmst Dansholmsviken består av en godsterminal från vilken tyngre sjötransporter utgår till öarna. Detta område är byggt på utfyllnadsmassor, och är tydligt skapat för mänskliga ändamål. Man ser sprängsten i strandkanten och de ”grönytor” som finns står för fäbot. I övrigt hårdgjorda ytor för uppställning och rangering av gods för transport eller för lastning/lossning av fiskefartygen i hamnen. Fiskebäcks hamn är angiven som potentiellt förorenat område (objekt-id nr 158478 och 159753), avseende hamn med riskklass 2.

Strandzonen norr om viken är artificiell och består av sprängsten och andra utfyllnadsmassor. Strandzonen täcks delvis av vass. En enklare ramp finns för iläggning och upptagning av båtar på trailer.

I öster ligger Sjöbacken med stora gräsytor och skogspartier med goda möjligheter till stadsnära rekreation såsom promenader, hundrastning, ridning, fotboll mm. Från Sjöbacken rinner ”Fiskebäcken” ut i Dansholmsviken, över vilken en bro av tvivelaktig kvalitet löper (del av planerad verksamhet avser att ta ansvar för underhållet av bron).

Sjöbacken är delvis skapad av överskottsmassor som uppkom i samband med bygget av Frölunda torg, och har i senare tid även använts som deponi. Länsstyrelsen anger att Sjöbacken är potentiellt förorenat område (objekt-id nr 159464), avseende avfallsdeponi med riskklass 2.

Vattendjupet i Dansholmsviken är i snitt cirka 1 meter vid medelvatten. Botten består av mjuka siltiga sediment som överlagras lera. Botten är generellt vegetationslös.

Genom Dansholmsviken löper ledningar som ägs av Göteborg Stad (Göteborg Kretslopp och Vatten). Eftersom sökanden ej avser att flytta några ledningar, dikterar ledningarnas läge utformningen på planerad hamn.

Miljö kvalitetsnormer

Den ekologiska statusen för vattenområdet Asperöfjorden har satts till ”måttlig”, med kvalitetskravet att god ekologisk status skall uppnås till 2021. Denna tidsfrist (pga. övergödning), sattes eftersom det bedöms ekonomiskt orimligt och/eller tekniskt omöjligt att uppnå god status till 2015.

Den kemiska statusen har satts till ”ej god”, detta pga. kvicksilverhalter i ytvattenförekomsten. Kemisk status exkl. kvicksilver är ”god”.

Bottenmiljön

En marinbiologisk undersökning har genomförts i och utanför Dansholmsviken. Resultatet från denna redovisas i detalj i MKB (Bilaga 3 till ansökan), och sammanfattas summariskt nedan.

Dansholmsviken och området utanför viken består generellt av vegetationslös mjukbotten med fullständig avsaknad av ålgräset *Zostera marina* eller andra kärlväxter. På somliga ställen finns makroalger fästade eller liggandes i lösa ruskor eller som lösa algmattor vilka kan ha en täckningsgrad om upp till 100 % av bottenytan. På andra ställen är botten helt vegetationsfri, och också helt fri från lösa algruskor eller täckande (lösa) algmattor. De ansamlade algerna i form av algmattor visar på förhållandevis begränsad vattenomsättning. Det bedöms att cirka halva vikens yta täcks av nämnda alg-mattor medan resterande yta är fri från dessa. Exempel på alger som sågs under dykningarna: sjömanssnärje, sågtång, blåstång, havssallat och perukalg.

Bottenbeskaffenheten i övrigt är generellt sådan att mjukbotten helt saknar skalgrusinblandning, förutom mot Dansholmen och på vattendjup grundare än 1 meter, där skalgrusinblandningen är avsevärd. Ingen av botten typerna visade tecken på vågverkan i form av tvärripplar i substratet, vilket indikerar att lokalen är förhållandevis skyddad trots att vikens mynning är åt väster.

I viken fanns rikligt med skrot och avfall härrörande från mänskliga aktiviteter, och det är mycket tydligt att området är påverkat av kringliggande hamn- och båtverksamheter. Även det rörliga friluftslivet gör sig påmint på bottenarna i och vid Dansholmsviken i form av engångsgrillar, ölburkar mm.

Sedimenten i Dansholmsviken är förorenade med avseende på TBT, PCB: er, PAH: er och koppar samt zink. Även kadmium och kvicksilver har enstaka förhöjda värden. Dessa föroreningar är vanliga i hamnmiljöer. Halterna är sådana att akuttoxiska effekter är att förvänta på de marina organismer som lever i viken. MKB (Bilaga 3 till ansökan) beskriver föroreningssituationen i detalj.

Områdesbestämmelser

Översiktsplan gäller för fastigheten (Göteborg stad 2009-02-26). Av ÖP karta 1 (Användning av mark & vattenområden) framgår att området är avsett för hamnverksamhet. Landområdet norr om Dansholmsviken är avsett för verksamheter såsom hamnverksamhet och närliggande Sjöbacken är nedlagd deponi.

Vidare anges Sjöbacken som hysande särskilt stora värden för naturvård, friluftsliv mm. Vattenområdet Dansholmsviken anges ej som hysande särskilt stora värden för naturvård, friluftsliv mm, och sammanfogas i ÖP med hamnområdet för Fiskebäcks hamn.

Stadsplan finns för fastigheten (1967-02-17). Planen anger att området för planerad verksamhet är avsedd för hamnändamål.

Länskartan anger att verksamhetsområdet är riksintresse för kust & skärgård avseende MB 4 kap 4§: Högexploaterad kust.

Fastigheten omfattas av ej av strandskydd enligt Miljöförvaltningens digitala karta.

Fastigheten berörs ej av andra områdesskydd såvitt sökanden känner till.

Tidigare beslut/tillstånd

Sökanden känner ej till andra beslut för fastigheten/området som påverkar planerad verksamhet, eller kan komma påverkas menligt av planerad verksamhet.

Planerad verksamhet

I detta avsnitt beskrivs planerad verksamhet i sin helhet. I planerad verksamhet avses även underhåll av grönytor, underhåll av bro över Fiskebäcken, underhåll av GC bana, sophantering samt parkeringsyta för bilar. Eftersom dessa ej är vatten- eller miljöfarliga verksamheter berörs de ej ytterligare i föreliggande underlag. Figur 4 nedan visar planerad verksamhet avseende muddring, anläggning av båtplatser samt område för återvinning/nyttiggörande av muddermassor. Ritningen som ligger till grund för figuren återfinns i Bilaga 5 till ansökan.

Teknisk beskrivning

I detta avsnitt beskrivs den planerade verksamheten ur ett tekniskt perspektiv. Planerad verksamhet innefattar en kombination av vatten- samt miljöfarlig verksamhet och innehåller följande moment/delprojekt:

1. Skapande av ny strandskoning, innanför vilken muddermassor kommer läggas.
2. Muddring av cirka 2 500 m² bottenyta, korresponderande mot cirka 2 000 teoretiska fasta m³, samt återvinning/nyttiggörande av muddermassor innanför ny strandskoning i syfte att skapa ny jämn markyta.
3. Anläggning av två flytbryggor med totalt cirka 60 båtplatser för båtar med max-längd om cirka 6 meter.

Övriga delverksamheter avser att skapa ytor för parkering, rekreation (grönytor mm.). Eftersom det ej avser vattenverksamhet eller miljöfarlig verksamhet berörs dessa ej mer i föreliggande underlag.

Strandskoning

Från ett närbeläget bygge (adress Fiskebäcks hamn 22, dvs. strax norr om verksamhetsområdet) kommer det från och med vintern 2014 att skapas sprängsten från markberedning inför husbygge. Denna sprängsten kommer nyttiggöras i ny strandskoning.

Strandskoningen kommer göra att området vid Dansholmsviken blir mer enhetligt, samt naturligtvis också medge att området städas på det bråte och avfall som idag ligger i strandkanten. Det kommer ge ett prydligare intryck, särskilt när grönytor anläggs på muddermassorna.

Den nya strandskoningen anläggs lämpligen i takt med att material skapas vid närliggande markberedning. De första stenarna läggs ut i strandkanten med försiktig utläggning och bedöms ej grumla särdeles och därför ej heller sprida eventuella föroreningar i sedimenten. Försiktig utläggning medger också att stabiliteten kan säkerställas. Arbetet sker sannolikt från landsidan. Eftersom grumlingen blir begränsad föreslås ej heller begränsning i genomförandetid.

Det finns miljövinster i att starta arbetet med ny strandskoning samtida med att materialet skapas i närliggande bygge. Detta i form av färre och kortare transporter eftersom mellanlagring kan undvikas.

Idag är nivåskillnaden mellan medelvattenytan och närliggande väg (norr om Dansholmsviken) cirka 2 meter varför strandskoningen byggs till samma höjd som nämnda väg. Det uppskattas att som mest 675 m³ sprängsten kommer att åtgå i anläggningen av den nya strandskoningen. Denna volym är baserad på antagen längd om 50 m, total höjd 3 meter efter sättningar och släntlutning 1:1,5.

Insidan av den nya strandskoningen samt området där muddermassorna kommer nyttiggöras, kommer att kläs med tätande lager för att förhindra lakning från muddermassorna ut till vattenområdet. Tätande lager avser också att särskilja

avfallet från omgivande mark. Sådant tätande lager kan exempelvis bestå av tät geoduk.

Muddring & nyttiggörande av muddermassor

För att kunna medge två flytbryggor med plats för cirka 60 båtar med maxlängd om cirka 6 meter, planeras muddring för att skapa 1,5 meters medelvattendjup.

Vattendjupet i Dansholmsviken är idag i snitt cirka 1 meter vid medelvatten. Detta ger muddring med cirka -0,5 meter över en yta om cirka 2 500 m². Den totala volymen muddermassor som skapas uppskattas till cirka 2 000 teoretiska fasta m³. Eftersom bryggorna anläggs gåendes från norr mot söder, minimeras muddringsyta och muddrad volym. Dessutom säkerställs Göteborg vattens intressen i området (vad gäller befintliga ledningar), se avsnitt 4, Samråd och MKB (Bilaga 3 till ansökan).

Muddring planeras att ske med en s.k. ”långgrävare”, i största möjliga mån från land. Muddring i närheten av befintliga ledningar kommer sannolikt att ske från sjösidan med mindre grävmaskin på pråm. Grävmaskinen på pråm kommer sannolikt att lägga massorna i container som står på samma pråm som grävmaskinen. Då containern är full flyttas pråmen närmare land och massorna grävs från pråm till utfyllnadsområdet.

Muddermassorna kommer allt eftersom de skapas, att läggas innanför den nya strandskoningen. Där tillåts massorna avvattnas i egen takt tills hållrummet innanför strandskoningen är fyllt av mudder-massor. Eventuellt överskottsvatten som blir stående ovan muddermassorna kan eventuellt komma att läns pumpas ut i viken (innanför miljögardinen som anläggs i vikens mynning).

Då tillräcklig volym/höjd och stabilitet uppnåtts, täcks muddermassorna med tätande lager, matjord och grönyta anläggs.

Eventuella överskottsvolymer (som ej får plats innanför skapad strandskoning) transporteras till lämplig deponi. En dialog har inletts med Göteborg stad Park och

Naturförvaltningen gällande att lägga eventuella massor i de svackor som finns i Sjöbacken-området (i likhet med hur kommunen nyttiggjort massorna från muddringen av Fiskebäcken under 2014). Eftersom sådan lösning inte är vattenverksamhet och dessutom förutsätter att den som tar emot massorna har eventuella erforderliga tillstånd, berörs det ej närmare i föreliggande underlag.

Det bedöms att maximalt 2 000 teoretiska fasta m³ kan komma att återvinnas/nyttiggöras i anläggningsändamål i området. Observera att denna volym efter avvattnings minskar. Sökanden har ej beräknat volymen avvattnade sediment som kan komma att nyttiggöras innanför den skapade strandskoningen, detta då sådana provtagningar och beräkningar är kostsamma och ej bedöms rimliga i sammanhanget, och resultaten dessutom är ytterst teoretiska.

Vid någon tidpunkt kommer vattenverksamheten avseende nyttiggörande av muddermassor ej längre vara vattenverksamhet, eftersom massorna bygger på höjden och sträcker sig över högsta förutsebara vattennivå. Sökanden har ej utrett när detta sker eftersom det ej i förväg går att bestämma hur lång tid avvattningen tar.

Eftersom inga särskilda krav på bärighet finns för den skapade markytan, har inga geotekniska undersökningar genomförts. Vissa sättningar av strandskoningen förväntas och har tagits med i volymberäkningarna.

Nyttiggörande/återvinning av muddermassorna berörs ytterligare i MKB (Bilaga 3 till ansökan), vad gäller ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet, klassning av avfallet etc.

Anläggning av flytbryggor

Två flytbryggor med landfäste mot den nya strandskoningen planeras.

Utformningen på dessa återfinns i skala i Bilaga 5 till ansökan. Totalt skapas cirka 60 båtplatser för mindre båtar, där den största båten kan vara cirka 6 meter lång.

Flytbryggorna ankras med betongankare som läggs på botten i lämpliga positioner för att säkra för vind och sjö. Positionen på dessa skall vara i enlighet med Göteborg Kretslopp och Vattens anvisningar (så att de ej hindrar åtkomst till ledningarna i Dansholmsviken; se avsnitt 4, Samråd).

Geotekniska förutsättningar

Sökanden har granskat tidigare geotekniska utredningar och har genomfört en undersökning av avstånd till fast berg i Dansholmsviken. Sökanden menar att ytterligare geotekniska utredningar/undersökningar ej är nödvändiga eller rimliga i sammanhanget. Nedan följer sökandens ställningstaganden och resonemang.

I samband med anläggning av färjeterminalen i Fiskebäck genomfördes flera geotekniska undersökningar (den intresserade läsaren hänvisas exempelvis till Gatubolagets rapport Dnr 3014/08 från 2010-02-23). Dessa utredningar visade att färjeterminalen, kajyta och vägen norr om Dansholmsviken, inte kunde anläggas utan att stabilitetshöjande åtgärder genomfördes. I ansökningshandlingarna i målet M50-03 sammanfattas de stabilitetshöjande åtgärderna som genomfördes för färjeterminalen, kajytan och vägen. Man lät utföra urgrävning av lösa massor och ersätta dessa med fyllnadsmassor vilka bestod av bergmassor från muddringen vid färjeterminalen. Massorna lades med slänt mot Dansholmsviken. Färjeterminalen anlades delvis på pålar med dubb i berg, samt med bakåtförankring.

Vad gäller vägen till färjeterminalen/kajytan, så anlades den också på utfyllnadsmassor vilket framgår av relationsritningen i Bilaga 3. Samma figur visar också att utfyllnaden anlades med slänt mot Dansholmsviken. Detta är också beskrivet i ansökan i målet i figur 7.

Vid huvudförhandlingen och syn på platsen framkom det att en berghäll finns i dagen i Dansholmsvikens norra del. Denna häll är försedd med en dubb och skall enligt utsago vara välkänd bland Fiskebäcksborna eftersom man förr i tiden kunde förtöja sin båt i "böen". Det faktum att berg ses i dagen talar för att avståndet till fast berg inte är särdeles stort i området. En fältundersökning med sondering med

sonderingsjörn genomfördes av sökanden den 2015-08-31, där man fann att avståndet till fast berg som lägst var 0,6 meter (se Figur 3 eller Bilaga 4). De minsta avstånden till fast berg var dessutom generellt söder om de större avstånden. Sökanden drar slutsatsen att det finns en bergskam som löper mer eller mindre från väst till öst. En sådan förhöjning verkar positivt för stabiliteten i området eftersom den fungerar som mothåll för vägen och den utfyllnad som vägen vilar på. Nämda bergskam kommer också fungera mothåll för planerad strandskoning och muddermassor. Stenarna som skall utgöra strandskoningen kan dessutom tryckas ned i sedimenten med grävmaskin (eftersom avståndet inte är särdeles stort), för att på så sätt nå fast berg; i sådant fall kommer även strandskoningen verka mothåll för vägen.

Sökanden menar att stabiliteten för omgivande områden inte kommer att påverkas negativt av vare sig skapande av ny strandskoning, muddring eller nyttiggörande av muddermassor innanför strandskoning eftersom:

1. Färjeterminalen, kajyta och vägen är anlagd på utfyllnadsmassor på berg,
2. Färjeterminalen och kajyta är pålad, försedd med bergdubb och bakåtförankrad,
3. Utfyllnaderna vid färjeterminalen och vägen är anlagda med slänt, och därför inte är beroende av mothåll från det lösa sediment som finns i Dansholmsviken,
4. Sondering har visat att avståndet till berg är relativt grunt,
5. Sondering har visat att en bergskam finns i Dansholmsviken. Denna tillsammans med "böen" agerar mothåll förväg och planerad strandskoning och nyttigjorda muddermassor.

Det faktum att en bergskam upptäckts i Dansholmsviken gör att strandskoning med nyttiggörande av muddermassor snarare torde förbättra stabiliteten i området eftersom ytterligare mothåll skapas för vägen.

Sökanden önskar förtydliga att ingen muddring/schakt kommer att ske i de massor som ligger till grund för färjeterminalen/kajytan, eller vägen. Detta då sådan schakt sannolikt skulle påverka stabiliteten för konstruktionerna negativt.

Muddringsområdet måste således anpassas efter utfyllnadernas slänter. Sökanden är medveten om att detta kan medföra att färre båtplatser kan skapas i det fall utfyllnaderna inte har den form som beskrivs i relationsritningarna.

I det fall domstolen ej skulle medge strandskoning och nyttiggörande av muddermassor bedöms stabilitetssituationen enligt följande. I Dansholmsviken kommer cirka 2000 m³ sediment att muddras bort. Denna volym är fördelad över cirka 2500 m², med en höjd av cirka 0,5 meter. Eftersom sediment ackumulerar i Dansholmsviken kommer massorna att vara mycket vattenhaltiga, med en relativt låg densitet. Att sedimenten är mycket vattenhaltiga har vistas tydligt under de undersökningar som genomförts i området, nu senast med sondering, tidigare vad gäller marinbiologiska förhållanden samt sedimentprovtagning.

Bedömningen är att om den muddrade sedimentvolymen skulle vara den enda last som håller vägen på plats, så skulle avsevärda sättningar eller rent av skred av vägen redan ha skett i samband med de tunga transporter som idag sker på vägen. Det faktum att vägen är anlagd på fyllnadsmassor på berg, fyllnadsmassorna är anlagda med slänt, och att en mothållande bergskam finns i Dansholmsviken inkl. "böen", gör att sannolikheten för sättningar eller andra stabilitetsrelaterade problem pga. muddringen bedöms som högst osannolik.

Arbets tid och verkställighet

Planerad verksamhet avses startas under hösten/vintern 2014/2015 eller så snart dom meddelats och vunnit laga kraft. Målet är att ha en hamnen klar för invigning till sommaren 2015.

Verksamheten avseende anläggning av ny strandskoning, muddring, anläggning av bryggor mm. planeras pågå cirka sex månader, varav muddring några få veckor.

Grumlande verksamhet såsom muddring planeras till vinterhalvåret. För anläggning av strandskoning föreslås ingen begränsning i genom-förandetid/arbetstid.

Projektets ekonomi

Den totala kostnaden för projektet beräknas bli 4 MSEK. Kostnaderna beskrivs summariskt i MKB (Bilaga 3 till ansökan).

Särskilda hänsynstaganden

Befintliga kablar och ledningar

I Dansholmsviken finns befintliga ledningar vilka ägs av Göteborg Stad Kretslopp och Vatten. Ledningarna dikterar utformningen på hamnen enligt de synpunkter som uppkommit i samband med samrådet. Sammanfattningsvis har Göteborg Vatten beskrivit att inga flytbryggor får positioneras över befintliga ledningar, varför utformningen på hamnen blir enligt ovan.

Innan muddring startar kommer ledningarna att markeras med bojar. Lämpligt säkerhetsavstånd kommer att hållas i samband med muddring. Vid etablering av ankare till flytbryggor kommer ankarnas position att nogsamt bestämmas i förhållande till ledningarna, så att varken etablering av ankarna eller ett eventuella framtida underhåll av ankarna eller bryggorna kommer verka menligt på ledningarnas funktion eller underhåll.

Ledningarna kunde ses i bottenytan i området kring vikens mynning (i samband med den marinbiologiska undersökningen). Här kommer ledningarna antingen spolas ned i bottensedimenten alternativt skyddstäckas. Val av metod sker i samråd med ledningsägaren.

I vikens mynning återfanns en kraftkabel mer eller mindre tvärs mynningen (i samband med den marinbiologiska undersökningen). Denna kabel kommer i samråd med kabelägaren (Göteborg hamn och Fiskebäcks fiskehamnsförening) att skyddas från påsegling mm. genom exempelvis nedspolning i bottensedimenten eller landförläggning.

Sprängning

Det bedöms inte att sprängning kommer behövas i föreliggande projekt. Om sprängning mot förmodan skulle krävas, föreslås det att egenkontroll och eventuella skyddsåtgärder arbetas fram i samråd med Länsstyrelsen.

Parkeringsmöjligheter

Del av den planerade verksamheten rör anläggning av parkeringsyta. Göteborg Stad Miljöförvaltningen har i det kompletterande samrådet önskat att parkerings-situationen skall beröras i underlaget, trots att detta ej är vattenverksamhet.

Sökanden önskar förtydliga att den parkeringsyta som anläggs i direkt anslutning till planerad hamn ej kommer kunna hysa 60 fordon på en och samma gång. I de fall parkeringsytan vid hamnen blir full, kommer båtägarna att hänvisas till de allmänna parkeringsytorna i närområdet, exempelvis den ytan som finns vid Sjöbackens friluftsområde. Av den anledningen har hamnen ej utformats med en större yta för parkering, då den totala tillgången på allmänna parkeringsytor i området uppfyller behovet.

Behov av underhållsmuddring

Då ackumulering av sediment sannolikt sker i Dansholmsviken bedöms det att underhållsmuddring av hamnen kommer att behövas i intervall om 10-20 år.

Övriga förutsättningar

Havsvattenståndet i Dansholmsviken antas vara detsamma som för Göteborg Torshamnen. Aktuella havsvattenstånd beskrivs i MKB (Bilaga 3 till ansökan).

I projektet används rikets höjdsystem av år 2000, RH 2000.

Planerad verksamhet har beviljats bygglov (Bilaga 6 till ansökan).

Samråd

Ett samråd har genomförts inom ramen för planerad verksamhet. Samrådet är sammanfattat i MKB (Bilaga 3 till ansökan).

Sammanfattning av verksamhetens miljökonsekvenser

Miljökonsekvenserna av planerad verksamhet beskrivs i detalj i MKB (Bilaga 3 till ansökan). Nedan sammanfattas miljökonsekvenserna av planerad vattenverksamhet samt skydds- och kompensationsåtgärder under anläggnings- och driftfas.

Miljöpåverkan under anläggningsfas

Vid anläggning av ny strandskoning kommer viss grumling att ske. Denna är dock ytterst begränsad och bedöms ej påverka miljön negativt.

Vid anläggning av hamnen kommer cirka 2 500 m² botten att muddras. Det innebär att botten grävs bort och större vattendjup skapas. Denna påverkan är permanent. Bottenytan är i huvudsak bestående av mjuk botten utan fastsittande flora. Ålgräs eller andra skyddsvärda kärlväxter saknas helt i Dansholmsviken, varför negativ miljöpåverkan från muddringen bedöms som ringa.

Vid muddringen kommer grumling att ske. Huvudsaklig spridning bedöms östvärt (då huvudsaklig vindriktning är från syd till väst), dvs. in i Dansholmsviken. Miljöpåverkan av grumling begränsas därför till nämnda område, även om kraftigt flöde i Fiskebäcken och östlig vind kan få grumligt vatten att spridas västvärt.

Sedimenten i Dansholmsviken är förorenade, och påverkar sannolikt vattenmiljön negativt (oavsett om muddring sker eller ej). Planerad muddring kan sprida dessa föroreningar. Grumlingen är av övergående karaktär. Då muddringen fortgår kommer muddermassorna läggas innanför den skapade strandskoningen och på så sätt nyttiggöras/återvinnas.

De föroreningar som finns i sedimenten kommer att stanna i sedimenten (eftersom föroreningarna generellt är bundna till sedimentpartiklarna), och tack var tät inneslutning av massorna bedöms ingen urlakning till Dansholmsviken ske. Halterna av föroreningarna är sådana att muddermassorna kan användas för anläggningsändamål i området. Muddermassorna är mindre farliga på land (för landlevande organismer) än vad de är för vattenlevande organismer.

Skydds- och kompensationsåtgärder under anläggningsfas

- Muddring sker under vinterhalvåret av hänsyn till det rörliga friluftslivet och för att minska påverkan på miljön avseende spridning av sedimentpartiklar i form av grumligt vatten.
- Vid muddring används miljögardin för att helt hindra eller begränsa det grumliga vattnets spridning (och därmed också minimera riskerna för spridning av föroreningar).
- Vid muddring kontrolleras miljögardinens funktion med ett egenkontrollprogram.
- För att kompensera för miljöpåverkan från muddringen föreslås att en fiskeavgift erläggs.
- Utfyllnadsområdet tätas med exempelvis tät geotextil för att hindra lakning av föroreningar som finns i avfallet muddermassor, samt särskilja avfallet från omgivande mark.

Miljöpåverkan under driftfas

Eftersom man skapar en djupare del i en annars grund havsvik, kommer ansamling av lösa algruskor mm. sannolikt att ske över tid. Detta är negativt ur miljösynpunkt eftersom det bidrar till lokal övergödning och syrebrist i bottarna.

Eftersom ackumulering av sediment sannolikt också sker i Dansholmsviken bedöms underhållsmudd-ring vara nödvändigt var 10-20: e år. Miljöpåverkan vid underhållsmuddring är lägre än vid nymuddringen som utförs under anläggningsfasen.

Övrig miljöpåverkan från hamnen (då den är anlagd) kommer från utsläpp till atmosfären från båtarnas motorer, samt eventuell påverkan från bottenfärger.

Skyddsåtgärder under driftfas

- Avfallsstation anläggs.
- Rensning av eventuella ansamlade alger 1-2 ggr per år vid behov
- Krav på miljöklassade motorer/bränsle på de båtar som skall ha plats i hamnen.
- Krav ställs på bruk av klassade båtbottnfärger

Förslag på egenkontroll

Förslag på egenkontroll i samband med anläggningsfas beskrivs i MKB (Bilaga 3 till ansökan). Ingen särskild egenkontroll föreslås för driftfasen av planerad verksamhet.

Påverkan på Miljökvalitetsnormer

Planerad verksamhets påverkan på Miljökvalitetsnormer har utretts i MKB (Bilaga 3 till ansökan). Sammanfattningsvis bedöms inga miljökvalitetsnormer påverkas varaktigt negativt av planerad verksamhet.

Påverkan på planer och riksintressen

Planerad verksamhet är överensstämmande med, i ÖP och stadsplan, beskrivet syfte för området (hamnverksamhet). Riksintresset för högexploaterad kust är också överensstämmande med planerad verksamhet. Sammantaget ovanstående, bedöms planerad verksamhet ej vara planstridig, eller verka menligt på riksintressena för området.

Ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Eftersom Länsstyrelsen förvisat ärendet till mark- och miljödomstolen, ansöks om tillstånd till Miljöfarlig verksamhet trots att planerad verksamhet avseende nyttiggörande av avfallet ej kräver tillstånd (9 kap 6b § Miljöbalken).

Sökanden ansöker om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 1 kap. 10 § Miljöprövningsförordningen (2013:251), avseende användning av avfall för anläggningsändamål (29 kap. 14 §, verksamhetskod 90.140). Syftet är att bruka avfallet muddermassor till att jämna markytan syd om vägen, vid planerade bryggors landfästen.

Vid någon tidpunkt kommer verksamheten avseende nyttiggörande av muddermassor ej längre vara en kombination av vatten- och miljöfarlig verksamhet, eftersom massorna bygger på höjden och sträcker sig över högsta förutsebara vattennivå. Då ses verksamheten istället som enbart varandes miljöfarlig sådan enligt ovan nämnda lagrum.

En formell/särskild Miljökonsekvensbeskrivning avseende miljöfarlig verksamhet har ej upprättats. Detta på grund av verksamhetens ringa karaktär (Förordning 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 25 §).

MKB (Bilaga 3 till ansökan) beskriver både miljökonsekvenser vid planerad vattenverksamhet och för den planerade miljöfarliga verksamheten (användning av avfall för anläggningsändamål).

INKOMNA YTTRANDE OCH SYNPUNKTER

Sjöfartsverket har i yttrande uppgett följande. Sjöfartsverket ser positivt på ansökan från Dansholmen AB om att anlägga en mindre fritidsbåtshamn i enlighet med ansökan, detta mot bakgrund av att det finns ett stort behov av båtplatser för fritidsbåtar i området runt Göteborg. Sjöfartsverket tillstyrker anläggande av fritidsbåtshamn i enlighet med ansökan.

Det är av vikt att synpunkterna från Vrångö transport och Styröbolaget vid samrådet beaktas, kring hur fritidsbåtstrafiken skall ledas till/från fritidsbåtshamnen, för att på så sätt minimera eventuella konflikter med färjetrafiken.

Vid planering av belysningspunkter skall hänsyn tas så att dessa inte bländar sjöfarande eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för sjöfartens säkra navigation.

Efter avslutat arbete åligger det den sökande att rapportera in eventuella förändringar av strandlinje samt bryggornas lägen och utsträckning till ufs@sjofartsverket.se (Ufs-redaktionen) för införande i sjökort och som information till sjöfarten.

Länsstyrelsen har anfört följande. Länsstyrelsen tillstyrker ansökan om utbyggnad av hamn för fritidsbåtar samt återvinning av muddermassor i Fiskebäck, Göteborgs kommun, under förutsättning att Länsstyrelsens yrkanden beaktas.

Länsstyrelsen yrkar följande:

- Att de skyddsåtgärder som redovisas i ansökan och MKB genomförs.
- Att skyddsåtgärder och hantering av muddermassorna närmare utreds inför arbetets genomförande.
- Domstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att godkänna ändring i utförande och skyddsåtgärder gällande återanvändning av muddermassor.
- Att ett kontrollprogram upprättas i samråd med, och godkänns av tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet påbörjas.
- Att fiskeavgiften justeras till ett högre belopp då återkolonisation och ett fungerade grundområde inte uppnås inom 5 år efter utförandet. Därtill kommer underhållmuddring att behövas.
- Arbeten ska bedrivas så att grumling av vattnet och annan föroreningspåverkan undviks så långt som möjligt.
- Arbeten i vatten får endast ske under perioden 1 oktober till 31 mars.

Länsstyrelsens bedömning

Muddermassor och sediment

Länsstyrelsen bedömer att hanteringen av muddermassor och utförandet av konstruktionen innanför strandskoningen behöver beskrivas närmare innan arbetets

genomförande. En viktig aspekt är att inkapsling av sedimenten sker så att dagvatten, nederbörd eller grund- och ytvatten inte transporteras genom de upplagda massorna och orsakar urlakning och spridning av sedimenten. I syfte att minska genomströmningen anser Länsstyrelsen att överytan bör hårdgöras och att dagvatten ska bortledas. Eventuellt behov av att stabilisera sedimenten för att undvika spridning av föroreningar bör utredas. Det bör säkerställas att de föreslagna åtgärderna inte påverkar stabiliteten i närområdet på ett negativt sätt. Under anläggningsfasen bör länshållnings-vatten renas så att partiklar inte återförs till recipienten.

Som framgår av ansökan och MKB har området tidigare används som deponi primärt för hushållsavfall, industriavfall, schaktmassor, byggavfall, skrotbilar och pappersbalar. Detta kan sannolikt förklara PCB -halterna i sedimentet. Eventuellt kan övriga förhöjda halter av föroreningar härledas till deponin men kan också komma från intilliggande hamnverksamhet. Det är viktigt att anläggningsarbetet inte påverkar deponin. Om en ökad spridning av föroreningar sker efter anläggandet är verksamhetsutövaren ansvarig för föroreningen och eventuella åtgärder.

Föroreningshalten i sedimenten tillåter användning för konstruktionsändamål (<MKM). Länsstyrelsen bedömer att de genomförda analyserna är tillräckligt omfattande och att sannolikheten är låg för att kompletterande analyser skulle ändra på den redovisade föroreningsbilden.

Fiskeavgift

Sökande föreslår en fiskeavgift baserad på att återkolonisering av grundområdet kommer att ske relativt snart och att ett nytt fungerande ekosystem återuppstår inom 5 år. Länsstyrelsen delar inte denna bedömning utan menar på att grundområdets återhämtningstid är längre än bedömda 5 år. Därtill kommer behov av återkommande underhållsmuddring vilket på nytt medför en påverkan och ett bortfall i fiskeproduktion. Istället är det en årlig avgift som ska erläggas, dvs. 2 595 kr som årlig avgift för alltid.

Arbets tid

Perioden för arbete i vatten bör begränsas till den 1 oktober till 31 mars. Detta har sin grund i att den biologiska aktiviteten i havet anses minska efter denna period samt att inskränkningar på friluftslivet ska undvikas.

Göteborgs Stad Miljö har anfört följande. Miljönämnden tillstyrker ansökan och instämmer med vad länsstyrelsen anfört. Nämnden har vidare anfört följande.

Enligt länsstyrelsens digitala karta råder det inte strandskydd i området.

Provtagning av sediment utfördes september 2012 samt kompletterades med ytterligare provtagning i augusti 2014. Enligt provtagningsresultatet är sedimenten i området förorenade av främst PCB, TBT och PAH men även av koppar och zink i vissa punkter. Eftersom sedimenten är förorenade är det extra viktigt att skyddsåtgärder såsom siltgardiner eller liknande används runt muddringsarbetena för att begränsa spridning av partiklar vid grumling. Grumlande arbeten bör inte utföras under perioden första april till sista september.

Sökande föreslår att muddermassorna ska läggas upp på land i ny strandskoning och att muddermassorna ska avvattas i egen takt. Enligt redovisat provtagningsresultat är föroreningshalterna i muddermassorna mellan KM och MKM. Eftersom halterna inte överskrider MKM bedömer miljöförvaltningen att det är möjligt att använda muddermassorna i strandskoningen. Enligt ansökan kommer strandskoning att skapas med hjälp av sprängsten som sedan kläs med tätande lager av exempelvis tät geoduk. Om användning av muddermassor som utfyllnad i strandskoning medges anser miljöförvaltningen att det är viktigt att tillräckliga skyddsåtgärder vidtas, så att det inte kan ske avrinning av föroreningar och partiklar till hamnbassängen. Det framgår inte av ansökan vilken sorts tätande lager som kommer att användas och det är därmed svårt att bedöma om föreslagen metod är tillräcklig för att hindra att avrinning sker till hamnbassängen. Förvaltningen anser att de muddermassor som innehåller mest föroreningar bör tas omhand som farligt avfall och inte användas i strandskoningen.

Enligt ansökan kan det bli aktuellt att eventuellt överskottsvatten som blir stående ovan muddermassorna inom strandskoningen kan behöva pumpas till hamnbassängen. Det finns stor risk att detta vatten är förorenat. Miljöförvaltningen anser att detta vatten behöver kontrolleras och eventuellt renas för att få släppas tillbaka till hamnbassängen. Miljöförvaltningen bedömer att detta vatten behöver renas till nivå enligt Rapport R2013:8 "Miljöförvaltningens riktlinjer och riktvärden för avloppsvattenutsläpp till dagvatten och recipienter" för att släppas ut.

Miljöförvaltningen anser att det behöver finnas en spolplatta med efterföljande reningsanläggning i anslutning till upptagningsrampen i hamnen. Om avspolningsplats saknas finns risk att båtarna spolas på uppställningsplatser och i trädgårdar med förorening av mark som följd. Enligt meddelat bygglov har anläggande av permanent spolplatta med reningsanläggning inte beviljats. Förvaltningen anser att företaget ska undersöka möjlighet till att istället ha en mobil spolplatta med reningsanläggning. Det finns flera småbåtshamnar i kommunen som har mobil lösning när anläggande av permanent anläggning inte är möjlig.

Fiskebäcks Fiskehamnsförening har anfört i huvudsak följande. I första hand yrkar Fiskehamnsföreningen att mark- och miljödomstolen ska avvisa Dansholmens AB:s ("Dansholmen") ansökningar om tillstånd till vattenverksamhet respektive miljöfarlig verksamhet.

I andra hand yrkar Fiskehamnsföreningen att mark- och miljödomstolen ska avslå Dansholmens ansökningar om tillstånd till vattenverksamhet respektive miljöfarlig verksamhet.

I tredje hand yrkar Fiskehamnsföreningen att mark- och miljödomstolen ska förelägga Dansholmen genom komplettering att avhjälpa bristerna i bolagets ansökningar om tillstånd till vattenverksamhet respektive miljöfarlig verksamhet samt att domstolen därefter ska delge Fiskehamnsföreningen kungörelse av Dansholmens ansökningar.

Grund för avvísnings- samt avhjälpandeyrkandena

Fiskehamnsföreningen registrerades år 1929 och har sedan dess organiserat fiskarna och andra hamnanknutna verksamheter i Fiskebäck. Fiskehamnsföreningen har en mycket viktig funktion av att vara ett språkrör för hamnverksamheterna i Fiskebäck och är en av anledningarna till att hamnen idag är Sveriges största för yrkesfiskare.

Fiskehamnsföreningen arrenderar tre områden i hamnen och såväl föreningens som dess medlemmars verksamheter berörs i allra högsta grad av området som är föremål för Dansholmens ansökningar. Småbåtshamnen ska anläggas i anslutning till Sveriges största fiskehamn. Fiskehamnsföreningen arbetar med en utbyggnad av hamnen och en första skiss har tagits fram. En pir ska anläggas och då kommer en byggnation i Dansholmsviken att försvåra för yrkesfisket. Piren behövs för att alla båtar i nuläget inte kommer in i hamnen och syftet är då att få en fördjupning av farleden. I dag är det fem av de större fiskebåtarna som tvingas ligga i Frihamnen. Fiskehamnen är således för trång och verksamheterna blir svåra att samordna. Anledningen till att man vill ha fler kajplatser för ytterligare båtar är att det inte finns mer plats för fiskeriverksamheten i Göteborgs Hamn. Därför passar inte den sökta verksamheten här i dagsläget. Hela området är ianspråktaget för fiskeriverksamhet.

Dansholmen har ansökt om bygglov för nybyggnad av småbåtshamn inom fastigheten Göteborg C, vilket beviljats den 13 juni 2013. Efter överklagande av Fiskehamnsföreningen har stadsbyggnadskontoret den 30 mars 2015 överlämnat överklagandet till länsstyrelsen för prövning.

Enligt 6 kap. 4 § miljöbalken ska den som avser att bedriva en verksamhet som kräver tillstånd, tidigt samråda med länsstyrelsen. Samråd ska genomföras också med enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Det samrådet ska äga rum i god tid och i behövlig omfattning. Samråd ska ske på ett tidigt stadium, långt innan ansökan och miljökonsekvensbeskrivning upprättas. Det tidiga samrådet är en viktig del i inledningen av den process som ska leda fram till ett beslut i tillståndsfrågan.

Dansholmen har inte genomfört ett tidigt samråd med Fiskehamnsföreningen, trots att föreningen i allra högsta grad berörs av ansökningarna, och därmed inte handlat på det sätt som miljöbalken föreskriver. Dansholmens miljökonsekvensbeskrivning motsvarar därför inte kravet enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Bristen förelåg redan när ansökan gjordes och avser ett av de grundläggande kraven på en miljökonsekvensbeskrivning, då den aktuella verksamheten kan antas ha en betydande miljöpåverkan. Följaktligen finns det hinder för mark- och miljödomstolen mot att pröva Dansholmens ansökningar. De ska därför avvisas med stöd av 22 kap. 2 § andra stycket miljöbalken, om bristerna inte kan avhjälpas efter föreläggande om komplettering.

Vidare ska Fiskehamnsföreningen mot bakgrund av dess verksamhet, som översiktligt beskrivits ovan, anses som en sådan förvaltare av hamnen som avses i 22 kap. 5 § punkten 1 miljöbalken. Av nämnda bestämmelse framgår att kungörelse av ansökan som tas upp till prövning ska delges styrelsen eller någon annan som förvaltar en av ansökan berörd kanal- eller slussanläggning eller annan allmän farled eller en hamn eller flottled som är allmän. En sådan delgivning har dock inte skett. Efter att bristerna i Dansholmens ansökningar har avhjälpits ska därför Fiskehamnsföreningen delges kungörelse av ansökningarna.

Sökanden har givit in ett arrendeavtal till rätten daterat den 25 september 2015. Detta skedde sedan rätten uppmärksammat sökanden på att sökanden inte hade rådighet till verksamhetsområdet. Av arrendeavtalet framgår att arrendeställets omfattning ska framgå av röd kantlinje. Det finns dock ett antal arrendeområden inritade på den bilagda avtalskartan med röd kantlinje. Det kan även med säkerhet konstateras att områden på land - markerat med grön kantlinje i arrendeavtalet - inte omfattas av arrendet. Inom området med grön kantlinje ska åtgärder utföras som omfattas av ansökan. Osäkerhet finns således alltjämt om sökanden har rådighet. Detta är anmärkningsvärt eftersom sökanden kompletterat med arrendeavtalet.

*Grund för avslagsyrkandet*Dansholmens avsikt

Dansholmens önskan synes vara att anlägga och driva en ny hamnanläggning. Utredningen för att genomföra avsedda åtgärder motsvarar inte de krav som ställs för att få uppföra och driva en hamnanläggning.

Utredningen

Utredningen gällande tillstånd för vattenverksamhet respektive miljöfarlig verksamhet är bristfällig. Dansholmen har bl.a. inte tagit hänsyn till den ökade båt- och biltrafik som anläggandet av en småbåtshamn innebär.

Sjöfartsverket har yttrat att verket ser positivt på Dansholmens ansökan och att det är av vikt att synpunkter från Vrångö transport och Styröbolaget beaktas. Sjöfartsverket har emellertid inte nämnt att även Fiskehamnsföreningens synpunkter bör beaktas, trots att föreningen i allra högsta grad påverkas av hamnanläggningen. Det kan därmed konstateras att Sjöfartsverket inte har utrett ansökan tillfredsställande.

Den aktuella utredningen berör inte hur hamnanläggningen ska drivas och vilka ytterligare anläggningar som är tänkta att uppföras i hamnen. En rad frågor är outredda så som följande. Var ska avfallsstation anläggas, ska spolpiatta med oljeavskiljare för båt anbringas, ska båtcran uppföras, när ska byggnadsåtgärderna utföras med tanke på exempelvis grumlande arbeten, hur ska parkeringen anordnas, finns en annan mer ändamålsenlig lokalisering av hamnen, vilken ytterligare byggnation är tänkt till hamnen och ska muddermassornas föroreningsstatus utredas?

Yrkesfisket utgör ett riksintresse

Fiskebäcks hamn är av riksintresse för yrkesfisket. Sådana områden ska enligt 3 kap. 5 § miljöbalken så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Yrkesfisket i Fiskebäcks hamn skulle påtagligt

påverkas av aktuell nybyggnation av småbåtshamn varför hamnen bör skyddas från sådana åtgärder. Den sökta åtgärden kommer i konflikt med den nya fiskehamnen. Vid den intresseavvägning som ska göras måste fiskehamnens intressen väga tyngre än intresset för den sökta åtgärden.

Muddringsansökan

Fiskehamnsföreningen avser att inom kort ansöka om tillstånd för muddring av inseglingsrännan till Fiskebäcks hamn. Syftet är fördjupning av farleden från 5,5 m till 8 m vilket skulle leda till att alla fiskebåtar med Fiskebäcks hamn som hemmahamn skulle komma in i hamnen. I dag är det tre till fem fiskebåtar som inte kommer in i hamnen på ett tillfredställande sätt. Ansökan som nu prövas bör samordnas med Fiskehamnsföreningens ansökan.

Om Dansholmen skulle få tillstånd enligt målets ingivna ansökningar, skulle båttrafiken öka i Fiskebäcks hamn och Fiskehamnsföreningens framtida muddringsarbeten skulle kunna störas påtagligt.

Geoteknisk utredning

Sökanden har underlåtit att komplettera den geotekniska utredningen på det sätt som krävs för att beslut om tillstånd ska kunna fattas. Sökanden verkar istället i huvudsak ha förlitat sig på tidigare utförda utredningar, vilka inte direkt berört det område som ansökan nu avser. Ansökan har därför inte kompletterats i tillräcklig utsträckning för att den ska kunna beviljas. Sökanden kan inte utföra hamnen på sätt som sökanden påstår.

Sakägarbegreppet

Sökande har ifrågasatt om Fiskehamnsföreningen är berörd av den sökta åtgärden. I 16 kap. 12 § miljöbalken föreskrivs att överklagbara domar och beslut får överklagas - förutom av vissa organisationer och myndigheter - av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot. En generös tillämpning är avsedd med sakägarbegreppet i miljöbalken. Bestämmelsen har i här aktuellt hänseende samma lydelse som den allmänna regeln i 22 § förvaltningslagen

(1986:223) om rätt att överklaga ett förvaltningsbeslut, och det är därför naturligt att rätten att överklaga ett beslut enligt balken följer allmänna förvaltningsrättsliga principer. Detta måste innebära att rätten att vara part och att överklaga ska tillkomma varje person som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet för vilken tillstånd söks, om risken för skada eller olägenhet rör ett av rättsordningen skyddat intresse och inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig (se NJA 2004 s 590).

Fiskehamnsföreningen vidhåller att föreningen omfattas av sakägarbegreppet i miljöbalken och därför har rätt att agera motpart mot Dansholmen AB:s (Dansholmen) ansökan. Fiskehamnsföreningen företräder medlemmarna och bevakar deras intressen, se medlemsförteckning bilaga 1.3, Ett stort antal fiskefartyg har Fiskebäcks hamn som hemmahamn och fiskerieringen i hamnen sysselsätter hundratals personer. Dessutom är ett antal serviceföretag till fisket lokaliserade till hamnen. Fiskehamnsföreningen arrenderar vidare tre områden i hamnen och bedriver verksamheten i hamnen.

Fiskehamnsföreningens geografiska närhet till det område ansökan avser innebär att föreningen kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet genom den verksamhet för vilken tillstånd söks. Det finns stora ekonomiska intressen i Fiskehamnsföreningen vilka påverkas av den planerade småbåtshamnen. Farlederna kring Fiskebäcks hamn är redan idag tungt trafikerade och dessa kommer ansträngas ytterligare av anläggandet av småbåtshamnen, vilket medför olägenhet för bedrivandet av fiskeriverksamheten. Dessutom kommer småbåtshamnen innebära en framtida olägenhet vid anläggandet av den av Fiskehamnsföreningen planerade piren. Det finns stora ekonomiska och samhällsliga intressen i att anlägga piren och utveckla fiskeriverksamheten i hamnen ytterligare. Planerna på att anlägga en pir i framtiden gör under alla omständigheter Fiskehamnsföreningen till sakägare även i dagsläget.

Miljööverdomstolen beslutade i mål M 8988-03 att den nu anlagda färjeterminalen vid Fiskebäcks hamn inte skulle ha en sådan negativ inverkan på yrkesfisket att

tillstånd för terminalen inte kunde medges. Denna slutsats innebär emellertid inte att Fiskehamnsföreningen, som representant för yrkesfisket i hamnen, saknar intresse i frågan rörande ansökan avseende småbåtshamnen och därför inte skulle vara sakägare i det nu aktuella fallet. Tvärtom godtog Miljööverdomstolen Fiskehamnsföreningen som motpart i det målet. Den planerade småbåtshamnen ligger i direkt anslutning till färjeterminalen.

BEMÖTANDE

Dansholmen AB har till bemötande av inkomna synpunkter anfört i huvudsak följande.

Sökanden kommer att följa Sjöfartsverkets synpunkter. Sökanden noterar att Sjöfartsverket anser att det finns ett stort behov av båtplatser för fritidsbåtar i Göteborgsregionen, vilket är i linje med Sökandens uppfattning.

Miljöförvaltningen har i samrådet inte haft något att invända mot planerad verksamhet. I MKB har Sökanden redogjort för de naturvärden som finns i området, plattfiskförekomst inkluderat men inte särskilt specificerat. Beräkning av fiskeavgiften är en vedertagen metod för skattning av ett områdes monetära värde avseende all typ av matfisk inklusive plattfisk. Därför har Sökanden inte genomfört någon särskild utredning över områdets värde när det gäller uppväxtområde för plattfisk, eftersom man med fiskeavgiften får en inkluderande beskrivning av områdets monetära värde. En utredning över områdets värde när det gäller uppväxtområde för plattfisk har därför inte bedömts vara nödvändig i sammanhanget.

Förvaltningen anser att de muddermassor som innehåller mest föroreningar bör tas om hand som Farligt Avfall och inte användas i strandskoningen. Mot bakgrund av de sedimentprover som tagits klassar Sökanden muddermassorna som helhet som varandes <MKM och därför lämpliga för återanvändning innanför strandskoningen. Länsstyrelsen gör samma bedömning i aktbilaga 21. Sökanden gör därför fortsatt bedömningen att massorna ej är Farligt Avfall och därför skall del av massorna ej

heller hanteras som sådana. Miljöförvaltningen har i samrådet beskrivit att halter <MKM är en förutsättning för återanvändning av massorna. Sökanden konkluderar fortsatt att så är fallet, och att massorna därför är lämpliga för återanvändning innanför strandskoningen.

Sökanden har i fråga om konstruktionen av strandskoningen inte beskrivit vilken typ av metod eller produkt som skall användas för att skapa en tät inneslutning av muddermassorna. Skälet till detta är att man inte vill binda sig vid särskild metod eller särskild produkt, utan man vill ha friheten att bestämma metod och/eller produkt inför entreprenaden och upphandling av entreprenör. Målet är att massorna skall inneslutas i syfte att hindra läkning och/eller avrinning till hamnbassängen. Utförande och skyddsåtgärder gällande återanvändning av muddermassor kan utformas i samråd med Länsstyrelsen enligt nedan.

I samband med skapandet av strandskoningen, och då muddermassorna läggs innanför densamma kommer överskottsvatten att bli stående ovan muddermassorna. Merparten av de föroreningarna som finns i marina sediment är generellt bundna till sedimentpartiklarna, och är ej lösta i vattenvolymen. Sökanden menar därför att särskild rening av överskottsvattnet innan utsläpp inte är befogad.

Planerad verksamhet innefattar inte anläggning av spolplatta för båtarna, eftersom sådan inte blivit beviljad i bygglovet. Sökanden ställer sig dock positiv till att undersöka möjligheterna till bruk av mobil spolplatta. Tills sådan undersökning är genomförd kommer hamnens hyresgäster att rekommenderas att använda närliggande permanenta spolplattor.

Önnereds båtlag planerar enligt utsago att anlägga en spolplatta och upptagningsramp för fritidsbåtar blott cirka 500 meter från Dansholmsviken och planerad fritidsbåthamn, vilket anses positivt för planerad verksamhet.

Förvaltningens övriga synpunkter vad gäller genomförandetid, skyddsåtgärder i form av miljögardin (siltgardin) mm. är i linje med i Ansökan beskrivna åtaganden.

Länsstyrelsens yrkanden bifalles i huvudsak. Sökanden ser positivt på att frågan om kontrollprogram överläts till Länsstyrelsen. Sökanden ser också positivt på att utförande och skyddsåtgärder gällande återanvändning av muddermassor överläts till Länsstyrelsen, men vill poängtera att utförande och skyddsåtgärder i sådant fall skall arbetas fram i samråd med Sökanden för att få en tekniskt genomförbar lösning med adekvat skydd för människans hälsa och miljön. I det fall Länsstyrelsen och Sökanden inte kan enas om bästa möjliga lösning, bör Sökanden ha möjligheten att remittera ärendet till Mark och miljödomstolen för avgörande.

I frågan om fiskeavgift vidhåller Sökanden att fiskeavgiften skall beräknas på 5 år eftersom botten efter denna tid kommer vara återkoloniserad av marin flora och fauna. Länsstyrelsen har naturligtvis rätt i att ytterligare miljöpåverkan kommer att ske då underhållsmuddring genomförs, och Sökanden menar därför att ytterligare en fiskeavgift kan erläggas i samband med underhållsmuddring.

Det noteras att Fiskebäcks Fiskehamnsföreningen motsätter sig den planerade verksamheten. Sökanden anser att Föreningen inte är sakägare i föreliggande mål,

I frågan gällande Fiskebäcks betydelse och storlek som fiskehamn kan Sökanden konstatera följande (data från Hav och Vattenmyndigheten avseende år 2014):

- 19 fartyg hade Fiskebäck som hemmahamn. Flest fartyg hade Öckerö (23 st.), vilket gav Fiskebäck en 2:a plats vad gäller antalet fartyg
- Merparten av Fiskebäcksfartygens fångst landas i Skagen, och ej i Fiskebäck (35 000 ton). Endast cirka 0,1 % av den totala fångsten av de i Fiskebäcks registrerade fartygen landades i Fiskebäck (cirka 82 av totala 51 000 ton)
- Den totala landningen i Fiskebäck uppgår till blott 95 ton och ger hamnen en 39:e plats bland övriga hamnar i Sverige

Ovanstående data talar sitt tydliga språk. Fiskebäck är endast en parkeringsplats för fiskebåtar som brukas som s.k. "kvotbåtar", och de fartyg som verkligen fiskar har

sannolikt alltför stort djupgående för att kunna angöra Fiskehamnen. Om de inte är begränsade av sitt djupgående är det troligt att de är för stora i övrigt för hamnen, eller att möjligheterna att transportera fångsten från fartygen är alltför begränsade. Antalet registrerade fartyg i viss hamn dikterar därför inte hamnens betydelse som fiskehamn, i motsats till vad Föreningen tycks anföra.

Vad gäller antalet anlöp till hamnen menar Fastighetskontoret (Magnus Johansson, muntligen 2015-04-20) att Styröbolaget och Vrångötransport anlöper cirka 10 gånger per arbetsdag, medan Fiskefartygen eventuellt anlöper 1 gång per 14:e dag. Sökanden konstaterar mot bakgrund av ovanstående, att Föreningens syn på hamnens funktion som Sveriges största Fiskhamn är klart överdriven om inte felaktig.

Tre områden på fastigheten arrenderas av Föreningen. Föreningens arrenderade områden ligger minst 150 meter bort från Dansholmsviken och det område där fritidsbåthamnen planeras. Planerad fritidsbåthamn kommer att anläggas i Dansholmsviken, vilken ligger väl undan för Fiskebäcks fiskehamn och föreningens arrendeytor. Biltrafik till Dansholmsviken kommer ej gå över Föreningens arrendeytor. Båttrafik till och från Dansholmsviken kommer ej gå via Föreningens arrendeytor eller ens över fiskehamnen. Föreningen kommer därför inte att påverkas negativt av planerad verksamhet.

I sammanhanget är det lämpligt att påminna om att angränsande fastigheter såväl som nu aktuell fastighet hyser befintliga hamnar för fritidsbåtar. Sökanden konkluderar att Föreningens verksamhet ligger närmre de fritidsbåtplatser som ägs av Grefab m.fl. (>1000 platser för fritidsbåtar), än vad Föreningens ytor skulle komma att ligga i förhållande till Dansholmsviken. Vidare konstaterar Sökanden att Föreningen har cirka 200 egna platser för fritidsbåtar i befintlig hamn som ligger i direkt anslutning till fiskehamnen. Om deras påverkan på Föreningens fiskerelaterade verksamhet nämns dock inget.

Vad gäller Föreningens önskan att vara del i samrådet har Sökanden gjort bedömningen att Föreningen inte kommer påverkas av planerad verksamhet och därför har Föreningen inte inkluderats i samrådet, annat än via kungörelsen, vilket anses vara adekvat i sammanhanget. Föreningens yrkanden gällande bristande samråd och Miljökonsekvensbeskrivning saknar därför grund. För övrigt önskar Sökanden förtydliga att Länsstyrelsen den 2014-06-02 tog beslut om Ej betydande miljöpåverkan och ingenting annat, i motsats till vad Föreningen anger. Samrådet har därför genomförts i enlighet med 6 kap 4 § Miljöbalken.

Vidare bestrider Sökanden att Föreningen på något sätt skulle anses vara förvaltare av hamnen. Det är Göteborgs Stad Fastighetskontoret som förvaltar hela vattenområdet på fastigheten, inkluderande fiskehamnen. Den allmänna farleden till Fiskebäck ägs och förvaltas av Göteborgs Stad Fastighetskontoret (farled nr. 179, Rödsjär-Fiskebäck). Föreningens eventuella anspråk på förvaltning av farleden saknar därför grund. Färjeläget förvaltas av Göteborg Stad Trafikkontoret, men ägs av Fastighetskontoret. Föreningens eventuella anspråk på förvaltning av färjeläget eller hamnen i stort saknar därför också grund. Sammantaget menar Sökanden att samrådet har genomförts på ett adekvat sätt och att kraven i Miljöbalken är uppfyllda.

Det är i sak korrekt att Sökanden avser att anlägga och driva en hamn för fritidsbåtar i Dansholmsviken. Detta framgår av Ansökan med bilagor. Föreningen menar i att Ansökan med bilagor inte uppfyller kraven.

Föreningen anför att Sökanden inte har tagit hänsyn till den ökande båt och biltrafik som anläggandet av en småbåtshamn innebär. Detta är felaktigt. Sökanden har tagit hänsyn i frågan: 1) biltrafiken innefattas inte i planerad vattenverksamhet, och 2) Sökanden har gjort bedömningen att planerad verksamhet är av sådan karaktär, och att verksamhetsområdet med närområde har sådana förhållanden, att ytterligare analys eller utredning av vad båttrafiken kommer innebära ej är nödvändigt eller rimligt att utföra i sammanhanget. Miljökonsekvensbeskrivningen ska, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och

omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §. (6 kap 7 § Miljöbalken).

Båttrafiken i Fiskebäcks hamn kommer inte att öka pga. planerad verksamhet, och därför kommer inte Föreningen att påverkas negativt. Detta då båttrafiken från och till Dansholmsviken kommer att dirigeras söder om pålevirket. Här har fritidsbåtskepparen möjlighet att antingen köra via den allmänna farleden, eller via Eskils kanal. Denna lösning har arbetats fram under samrådet med Styröbolaget och Vrångö transport (för att inte hindra trafiken vid färjeläget), i enlighet med Sjöfartsverkets yttrande. Dessutom ligger Föreningens arrendeytor minst 150 meter från verksamhetsområdet.

I sammanhanget påminner vi om att ägaren av fastigheten (Göteborgs Stad Fastighetskontoret) varken haft något att erinra mot planerad vattenverksamhet som naturligtvis innefattar både anläggning av fritidsbåthamnen och bruket av densamma. Dessutom har Fastighetskontoret upplåtit verksamhetsområdet genom arrendeavtal. Syftet med arrendet är tydligt; att till Sökanden Dansholmen AB upplåta mark- och vattenområde för anläggning och bruk av fritidsbåthamn. Eftersom Göteborg stad Fastighetskontoret även äger den allmänna farleden, är det rimligen så att Sökanden också har rätt att använda farleden, trots Föreningens eventuella motstående intressen i saken.

Det är beklagligt att Föreningen anser att Sjöfartsverket inte utrett ansökan tillräckligt. Denna fråga berör dock inte nu föreliggande Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet. Sökanden utgår från att myndigheterna, inklusive Sjöfartsverket, adekvat bedömer situationen och därefter utformar sina yttranden gällande planerad verksamhet. Sökanden konstaterar att Sjöfartsverket gjort samma bedömning av samrådskretsen som Sökanden gjort, dvs. att Vrångö transport och Styröbolaget kan komma att påverkas av planerad verksamhet, och att dessa bolag därför måste inkluderas i samrådet. Sökanden konstaterar vidare att Sjöfartsverket inte beskrivit att samråd skall ske med Föreningen, eller att den planerade verksamheten skulle ha påverkan på andra intressen som ej identifierats av Sökanden.

Skälet till Vrångö transports och Styröbolagets intressen i planerad verksamhet ligger i det faktum att deras verksamheter ligger i direkt anslutning till Dansholmsviken, till skillnad från Föreningens verksamhet och arrendeytor. Sökanden har därför inkluderat Vrångö Transport och Styröbolaget i samrådet men ej Föreningen. De olika bolagens intressen är återgivna i Figur 2 nedan, vilken tydligt visar det stora avståndet till Föreningens närmsta arrendeyta och också tydligt visar att Vrångö transport och Styröbolagets område är i direkt anslutning till Dansholmsviken.

Det är i sak korrekt att Fiskebäcks hamn är angivet som riksintresse för yrkesfisket (kod R12 i översiktsplanen), såsom Föreningen anför. Emellertid föreligger ingen faktisk motsättning mellan nu planerad vattenverksamhet och riksintresset, så som anført ovan. Detta faktum har berörts av Miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt (Mål M8988-03), där hamnens betydelse och måluppfyllandet av riksintresset avgjordes i samband med anläggandet av befintlig färjeterminal. Mark och Miljööverdomstolen fann också att påverkan av då planerade färjeterminalen inte skulle hindra befintlig verksamhet i fiskehamnen. För övrigt anser Göteborgs stad att landningshamnarna i Göteborgsområdet mist sin betydelse som riksintresse (se ÖP del 2 sidan 54, "Yrkesfiske 3 kap. 5 § MB"), eftersom mestadelen av fisken idag landas på annan ort och därefter fraktas med lastbil. Staden har därför föreslagit att landningshamnarna i Göteborg, inklusive Fiskebäck ej längre skall vara av riksintresse. Att landningen i Fiskebäck är av ringa karaktär har vi redan påvisat ovan. Sökanden menar därför att nu planerad verksamhet inte kommer att påverka fiskehamnens intressen i området på ett negativt sätt (riksintresse eller ej).

Föreningen avser att söka tillstånd till fördjupning av farleden. Samordning av Föreningens planerade muddring (som inte är tillståndsgiven) och nu föreliggande mål är orimligt, eftersom verksamheterna är helt fristående från varandra. Sökanden ser dock positivt på att farleden till Fiskebäck fördjupas, och för framtida underhållsmuddringar finns säkert möjligheter till samordning mellan Föreningen och Sökanden.

Sökanden har inga skyldigheter att ta hänsyn till en påstådd planerad verksamhet som inte är tillståndsgiven. Föreningens synpunkter är därför ovidkommande. Om Föreningen i framtiden erhåller tillstånd till vattenverksamhet för fördjupningen, kan Föreningen med fördel samråda med Dansholmen AB i syfte att minimera påverkan på bägges verksamheter. Redan nu kan vi påpeka att Föreningens farhågor om att trafik till och från Dansholmsviken påtagligt skulle störa Föreningens planerade muddring är synnerligen överdrivna. Sökanden förutsätter att de mudderverken som skall muddra för Föreningen, för erforderliga dag- och mörkersignaler. Sökanden förutsätter också att Föreningen "UFS: ar" verksamheten. Då har fritidsbåtskepparna möjlighet att väja för sådana fartyg som är begränsade pga. sitt djupgående eller manövrerbarhet och således minimeras påverkan på Föreningens muddring. Vidare så avser Sökanden att anlägga en fritidsbåthamn för båtar upp till cirka 6 meter, och sådana tarvar icke särdeles stort vattendjup för att framföras på ett säkert sätt. De kan därför framföras vid sidan av farleden och inte i densamma, vilket naturligtvis medger försvinnande liten påverkan på muddringsentreprenaden. Dessutom är det ju så att tillstånd till muddring generellt medges på vinterhalvåret, och då är det troligt att fritidsbåtarna i Dansholmsviken är upptagna ur vattnet.

Sökanden menar fortsatt att Föreningen inte kommer påverkas negativt av nu planerad verksamhet, oaktat Föreningens eventuella tidigare intressen i området. Detta eftersom nu planerad verksamhet har sådan karaktär och lokalisering att den ligger väl undan för Föreningens aktuella intressen i närområdet såsom beskrivet i föreliggande underlag samt i OPD: s skrivelse från 2015-04-27.

Området där verksamheten planeras begränsas av befintlig färjeterminal i väst, Dansholmen i syd och Sjöbacken i öst. Ingenstans angränsar verksamhetsområdet till Föreningens arrenderade vatten- eller markområden.

Då hamnen för fritidsbåtar är anlagd kommer den att smälta in väl i närområdet, som består av Sjöbackens friluftsområde med omgivningar, Eskils kanal, Önnereds

fritidsbåthamn och yrkeshamn, Fiskebäcks fritidsbåthamn, yrkeshamn samt färjeterminal. Planerad verksamhet kommer att försköna området vid Dansholmsviken som i skrivande stund står för fäfot och därför blivit ett område för olovlig dumpning av avfall.

Om domstolen skulle finna att Föreningen har rätt att vara part och därmed är sakägare i målet, menar Sökanden att Föreningen inte har den särställning i Fiskebäck som Föreningen menar sig ha, och att nu planerad verksamhet inte kommer få några som helst av de negativa effekter på Föreningens pågående verksamhet som Föreningen beskriver. Sökanden menar fortsatt att Föreningens pågående verksamhet ej kommer påverkas negativt av planerad dito.

Det är i sak korrekt att det finns verksamhet kopplad till fiskerinäringen eller annan marin verksamhet i Fiskebäck. Föreningen bedriver dock inte hamnverksamheten i Fiskebäck. Föreningen bedriver en verksamhet i Fiskebäcks hamn avseende fritidsbåthamn och fiskehamn. Övriga verksamheter i hamnen är inte på något sätt beroende av Föreningen för sitt dagliga bröd, utan är fristående affärsrörelser såsom butiker/verkstäder som saluför utrustning till båtar och fartyg, inkl. fritidsbåtar samt erbjuder tjänster med marint och maritimt tema. Nämnade övriga verksamheter i Fiskebäcks hamn kommer att gagnas av nu planerad fritidsbåthamn i Dansholmsviken.

Föreningen har till domstolen inlämnat en medlemsförteckning. Bortsett från att flera namn återfinns i dubblett, konstaterar Sökanden att åtminstone hälften av medlemmarna som har fritidsbåt vid Föreningens bryggor vid Fiskehamnen, också måste köra sina båtar förbi Fiskehamnen. Samtliga medlemmar måste också köra sina båtar i den allmänna farleden eller korsa densamma för att ta sig ut från hamnen. Härvidlag är det tydligt att Föreningens egen fritidsbåthamn påverkar Fiskehamnen i avsevärt större omfattning än den verksamhet som nu planeras av Sökanden.

Sökanden har tidigare beskrivit hur fritidsbåtskepparen tar sig från Dansholmsviken ut till öppet vatten genom att köra syd om pålevirket för att ta den allmänna farleden ut, alternativt köra Eskils kanal mot Önnered. De båtar som avgår/ankommer planerad hamn i Dansholmsviken kommer inte köra via Fiskehamnen, till skillnad från Föreningens egna medlemmar. Därför rör eventuell påverkan enbart den allmänna farleden, vilken Föreningen inte förfogar rätten över.

Med beaktande av ovanstående anser Sökanden att Föreningens risk att lida skada, och beskaffenheten av ev. olägenhet pga. nu planerad hamn för fritidsbåtar i Dansholmsviken, endast är teoretisk eller i alla händelser högst obetydlig. Sökanden menar att Föreningen, mot bakgrund av Föreningens pågående verksamhet i Fiskebäck, varken har rätt att vara part i målet eller skall ses som sakägare (NJA 2004 s. 590; jfr även nedan i fråga om ersättning för rättegångskostnader). Föreningen saknar därför talerätt.

Frågan om fördjupning av farleden och Fiskebäcks fiskehamn har varit uppe för diskussion i flera forum tidigare, bland annat i samband med anläggningen av färjeterminalen. Då ansågs kostnaderna samt miljöpåverkan av sådan exploatering överväga nyttan av den. Detta tillsammans med att färjeterminalen skulle anläggas gjorde att frågan lades i malpåse.

Det är tydligt att planerna gällande den "nya Fiskehamnen" inte tar hänsyn till färjeterminalens läge och funktion som centrum för logistiken till södra skärgården. Föreningens resonemang tycks föras från sådan ståndpunkt att färjeterminalen inte fanns, både vad gäller planerna för den "nya fiskehamnen", men också vad gäller färjeterminalens indirekta funktion som buffert mellan nu planerad verksamhet och Föreningens pågående verksamhet i hamnen.

Föreningen hävdar att planerna att bygga en "ny Fiskehamn" gör Föreningen till part och sakägare i målet, eftersom den planerade hamnen för fritidsbåtar i Dansholmsviken kan komma att påverka den "nya Fiskehamnen" negativt. Sökanden menar fortsatt att så inte är fallet, eftersom Föreningen varken har:

1. Rådighet över vattenområdet där den "nya Fiskehamnen" planeras
2. Genomfört samråd inför vattenverksamhet
3. Tagit fram en Miljökonsekvensbeskrivning
4. Erhållet Tillstånd till vattenverksamhet

Föreningens påstådda framtida planer är därför ytterst teoretiska. Härvidlag är det tydligt att Föreningens risk att lida skada och beskaflenheten av ev. olägenhet pga. nu planerad hamn för fritidsbåtar i Dansholmsviken också är teoretisk eller obetydlig. Detta särskilt med beaktande att Sökandens arrendeavtal är tidsbegränsat. Skulle Göteborgs stad vilja nyttja Dansholmsviken till annan verksamhet, så kan de två flytbryggorna och fritidsbåthamnen i övrigt i Dansholmsviken lätt avvecklas. Av rättsfallet NJA 2004 s. 590 framgår tydligt att talerätt tillkommer den som riskerar att utsättas för konkreta olägenheter av den sökta verksamheten, men inte annan. Sökanden har visat att Föreningen, som har bevisbördan för sitt påstående, inte löper någon risk att utsättas för olägenheter av den sökta verksamheten. Sökanden menar därför att Föreningen, mot bakgrund av Föreningens påstådda "nya Fiskehamn", varken har rätt att vara part i målet eller skall ses som sakägare. Föreningen saknar därför talerätt också vad gäller den "nya Fiskehamnen".

Arrendeavtalet som Sökanden tecknat med Göteborgs Stad Fastighetskontoret är skrivet enligt kommunens standardavtal. Från kommunens synvinkel skall det förstås att arrende av ett område avsett för flytbryggor också medger rättighet att bygga, bruka och underhålla bryggorna/fritidsbåthamnen även om detta explicit inte nämns i karta, ritning eller text.

Det tecknade avtalet är ett interimistiskt sådant, i syfte att inhämta nödvändiga tillstånd för verksamheten, i det mellan Sökanden och Göteborg Stad Fastighetsnämnden ingångna avtalet framgår tydligt under rubriken Särskilda villkor att. arrendatorn (dvs. Sökanden) skall ges möjlighet inhämta de tillstånd som krävs för att anlägga de i målet aktuella flytbryggorna. Sökanden har därför rådigheten över vattenområdet för nu planerad verksamhet.

Sökanden har genomfört de geotekniska undersökningar och utredningar som bedömts nödvändiga i sammanhanget (6 kap. 7 § Miljöbalken).

Rättegångskostnader

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yrkad ersättning för handläggning om sammanlagt 8 800 kr. Sökanden har medgett länsstyrelsens yrkande om ersättning.

Fiskebäcks Fiskehamnsförening har yrkat ersättning för rättegångskostnader med totalt 110 000 kr varav 22 000 kr utgör moms.

Sökanden har med anledning av föreningens ersättningsyrkande angett följande. Eftersom det i sak inte framkommit ny information från Föreningen efter huvudförhandling, har Sökanden svårt att se att föreliggande skriftväxling skulle ha annat syfte än att förhala domslut i målet, med onödig tidsåtgång samt ytterligare onödiga kostnader för Sökanden som följd.

Enligt Sökandens uppfattning måste Föreningen varit klar över de omständigheter som anmärkts ovan, dvs. att Föreningen saknar talerätt. Att Föreningen likväl drivit frågan får tillskrivas att man tagit en medveten processuell risk. En sådan processföring, som inte förtjänar att uppmuntras, innebär att Sökanden förorsakats onödiga kostnader på ett sådant sätt som motiverar avsteg från huvudregeln i 25 kap. 5 §, 1 st. Miljöbalken. Som förlorande part i sakägarfrågan skall Föreningen därför ersätta Sökandens rättegångskostnader.

Sökanden yrkar i första hand ersättning för rättegångskostnader med 32 725 kronor. Yrkat ersättningsbelopp motsvarar enbart det arbete som hänför sig till sakägarfrågan, men inte ansökan i övrigt. Den nedlagda tiden för arbete hänförligt till sakägarfrågan uppgår till 38,5 timmar och innefattar överläggningar och korrespondens med Sökanden, förberedelse inför huvudförhandling, utförande av talan vid huvudförhandling samt efterföljande skriftväxling. I andra hand yrkar

Sökanden att Föreningens processföring i alla händelser motiverar att vardera parten bär egna kostnader i målet.

Enligt Sökandens uppfattning har målet vare sig den svårighetsgrad, eller det omfång, som kan motivera att Föreningen valt att engagera två ombud; må vara motiverat i rättsligt eller tekniskt komplicerade mål, men inte i ett mål som det nu aktuella.

I rättegångskostnadsfrågan förstärks snarare det Sökanden tidigare framhållit, nämligen att Föreningen tagit en överlagd processuell risk. Föreningen har professionella rådgivare av vilka man rimligen måste kunna kräva att den rättsliga gränsdragningen sakägare - icke sakägare redan är känd då man åtar sig uppdraget. I alla händelser måste man ha dragit relevanta rättsliga slutsatser så snart man förstått att varken Föreningens arrenderade vatten- eller markområde gränsar till det område där Sökanden planerar att anlägga den enkla fritidsbåtshamnen. Ytterligare besvärande för Föreningens del är det faktum att Föreningen har egen trafik med fritidsbåtar som passerar fiskehamnen samt att färjeterminalen ligger där den ligger.

Att trots ovan beskrivna omständigheter hävda att Sökandens planerade verksamhet skulle riskera att utsätta Föreningens verksamhet för (konkreta) olägenheter kan inte leda till annan slutsats än att Föreningen helt enkelt chansat mot bättre vetande. Som förlorande part i sakägarfrågan skall Föreningen därför ersätta Sökandens rättegångskostnader hänförliga till sakägarfrågan. Av Sökanden yrkat belopp är i sig inte tvistigt.

Sökanden erinrar mot Föreningens rättegångskostnadsyrkande. Att föreliggande mål (som varken är rättsligt eller tekniskt komplicerat), lägga ner 48 timmar är inte rimligt. Av Föreningen yrkad ersättning för rättegångskostnader vitsordas 50 000 kronor som skäligt i och för sig.

DOMSKÄL*Rådighet*

Det av sökanden åberopade arrendeavtalet får med hänsyn till den sökta verksamhetens omfattning och art och då ansökan inte innehåller något yrkande om tvångsrätt, anses innebära att sökanden har rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivning och samråd

Enligt 6 kap. 4 § ska den som avser att bedriva en verksamhet, vilken inte kan anses medföra betydande miljöpåverkan, samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Fiskehamnsföreningen har gjort gällande att samråd inte skett med föreningen och att detta är en sådan brist att målet ska avvisas. Mark- och miljödomstolen finner att Fiskehamnsföreningen inte är att anses som särskilt berörd och att det därför inte föreligger en sådan brist i samrådet som föreningen påstår. Det finns därför inte skäl att avvisa ansökan på den grunden.

Miljökonsekvensbeskrivningen får, efter de kompletteringar som skett i målet, anses uppfylla kraven i 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas. Beträffande brister i miljökonsekvensbeskrivningens kvalitet, se nedan under rubriken geoteknisk undersökning.

Geoteknisk undersökning

Enligt sökanden är det en förutsättning för att verksamheten ska kunna komma till stånd och kunna användas på ett säkert sätt, att muddring genomförs av cirka 2 500 m² botten i syfte att skapa cirka 1,5 meters vattendjup vid medelvatten. Vid synen i samband med huvudförhandlingen konstaterade domstolen att ansökan borde kompletteras med utredning avseende de geotekniska förutsättningarna för muddring och utfyllnad av strandområdet med hänsyn till risk för påverkan på omgivande områdets stabilitet. I särskild skrivelse gav domstolen sökanden tillfälle att komplettera ansökan i detta avseende. Sökanden har därefter gett in geoteknisk

utredning som togs fram inför prövningen av miljödomstolens mål M 50-03 (frakttterminal, muddring etc) samt genomfört en undersökning av avstånd till fast berg i Dansholmsviken. Sökanden har i samband därmed anfört att ytterligare geotekniska utredningar/undersökningar inte är nödvändiga eller rimliga i sammanhanget.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att de ingivna utredningarna visserligen kan anses vara tillräckliga för att uppfylla kravet på vad som ska ingå i en miljökonsekvensbeskrivning, men att de inte med tillräcklig säkerhet visar att den ansökta muddringen och uppläggningsen av muddermassor i Dansholmsviken är möjlig utan att släntstabiliteten i området riskerar att påverkas bl.a avseende den intilliggande tillfartsvägen till hamnen. Då sökanden, trots domstolens materiella processledning, klargjort att ytterligare utredningar inte är nödvändiga samt då muddringen är en förutsättning för att verksamheten ska kunna komma till stånd, innebär bristen i det geotekniska underlaget att ansökan ska avslås.

Rättegångskostnader

Sökanden har medgett länsstyrelsens yrkande om ersättning för rättegångskostnad. Ersättning ska därför utgå med yrkat belopp.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte framkommit några sådana omständigheter som innebär att Fiskehamnsföreningen ska förpliktas att svara för någon del av sökandens rättegångskostnader. Sökandens yrkande därom ska därför avslås.

Fiskehamnsföreningen har yrkat ersättning för sin rättegångskostnad. Sökanden har anfört att ingen ersättning medges. Enligt 25 kap. 2 § miljöbalken ska sökanden i mål av nu aktuellt slag svara för sina egna och motparternas kostnader vid mark- och miljödomstolen. Fråga är därför om Fiskehamnsföreningen är att anse som sakägare beträffande vattenverksamheten. Enligt miljörättslig praxis anses som sakägare den som kan tillfogas skada eller utsättas för annan olägenhet – som inte är enbart teoretisk eller helt obetydlig – av vattenverksamheten.

Fiskehamnsföreningen grundar sitt anspråk att vara sakägare på att föreningen företräder medlemmarna och bevakar deras intressen samt att föreningen arrenderar tre områden i hamnen och bedriver verksamhet i hamnen. Vidare har föreningen anfört att den planerar att i framtiden anlägga en ny pir. Mark- och miljödomstolen konstaterar att föreningen inte kan företräda sina medlemmar i målet på annat sätt än som ombud för dessa samt att de områden som föreningen arrenderar för egen del inte kan anses påverkas av den nu ansökta verksamheten på ett sådant sätt att föreningen är att anse som sakägare. Under sådana förhållanden ska föreningens yrkande om ersättning för rättegångskostnad avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (DV425)

Överklagande senast den 23 februari 2016.

Ove Järholm

Nils-Göran Nilsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Ove Järholm, ordförande, och tekniska rådet Nils-Göran Nilsson samt de särskilda ledamöterna Bo Essvik och Östen Andersson.